

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A GRUPULUI DE ACȚIUNE LOCALĂ DEFILEUL MUREȘULUI SUPERIOR PENTRU PERIOADA 2014 - 2020

Asociația "Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior"
Localitatea Deda, Com. Deda, nr. 180, Județ Mureș
E-mail: defmursup@yahoo.com
www.gal-dms.ro

Acest material realizat cu fonduri europene nerambursabile prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), Măsura 19 - LEADER, Sub-Măsura 19.1. - "Sprijin pregătitor pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală" în cadrul proiectului "Sprijin pregătitor pentru elaborarea strategiei de dezvoltare locală", conform decizie de finanțare nr. D19100000011572800002/31.12.2015

CONȚINUT STRATEGIE DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Cuprins

INTRODUCERE	3
CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic.....	5
CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului.....	10
CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor).....	12
CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție.....	17
CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor.....	20
CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau a contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.).....	63
CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune	66
CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei.....	69
CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei.....	71
CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei	76
CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL... ..	77
CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale	79
ANEXE	80

INTRODUCERE

Importanța implementării LEADER în dezvoltarea teritoriului acoperit de parteneriat:

LEADER este un instrument important pentru România în sporirea dezvoltării economice și sociale a zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban-rural și promovarea incluziunii sociale.

Conform analizei socio-economice a dezvoltării rurale în România, **”zonele rurale dispun de un potențial de creștere substanțial și au un rol social vital”** dar în prezent spațiul rural românesc se confruntă cu numeroase curențe, acestea reprezentând și motivul pentru disparitățile între urban-rural din prisma tuturor componentelor sale: dezvoltare economică, educațională, culturală, demografică, colaborarea între partenerii publici și privați.

Disparitățile între mediul urban-rural sunt puternic resimțite și în zona Defileului Mureșului Superior, cu atât mai mult cu cât acest teritoriu nu este acoperit în prezent de abordarea LEADER iar responsabilitatea comunității nu stă la baza dezvoltării comunității locale. Coroborat cu faptul că până în prezent colaborarea între partenerii publici și privați din zona cuprinsă de GAL Defileul Mureșului Superior este foarte precară și nu răspunde în totalitate nevoilor comunității locale, justifică implementarea acțiunilor LEADER prin intermediul cărora se va sprijini și încuraja responsabilizarea comunității.

Deficitul condițiilor de dezvoltare al spațiului rural, așa cum a fost menționat se reflectă nu numai pe teritoriul Defileului Mureșului Superior ci, contribuie semnificativ asupra creșterii disparităților între mediul urban-rural la nivel județean și mai apoi se resimte la nivel național.

Abordarea strategică în teritoriu trebuie încurajată și dezvoltată prin plasarea acesteia sub responsabilitatea comunității.

Așadar, pentru rezolvarea/diminuarea problemelor cu care se confruntă zona Defileul Mureșului Superior se consideră a fi necesar și oportun implementarea unui proiect LEADER, care să îndrume actorii locali în rezolvarea și /sau diminuarea problemelor, contribuind în același timp la atingerea obiectivelor Politicii Agricole Comune și altor obiective naționale, regionale și locale, precum și la alte strategii relevante.

În prezent teritoriul GAL prezintă un potențial ridicat de dezvoltare, recomandat fiind de existența mare și chiar foarte mare a resurselor naturale și antropice. Pe teritoriul GAL se regăsesc numeroase arii naturale protejate de importanță națională, zone Natura 2000, terenuri cu Valoare Naturală Ridicată dar și un grad ridicat de acces la infrastructură (apă, canalizare, nod feroviar, tranzitarea teritoriului de către Drumul Național 15, apropierea de zone urban importante etc). Forța de muncă disponibilă, densitatea mică în teritoriul GAL, infrastructura educațională și potențialul agricol ridicat sunt alți câțiva indicatori ce reflectă potențialul de dezvoltare al zonei.

Problema însă cu care se confruntă teritoriul are la bază resursele financiare limitate, fapt ce împiedică dezvoltarea zonei și diversificarea activităților. Însă, mărimea beneficiilor simțite de locuitorii teritoriului depinde, în mare măsură, decapacitatea de a folosi eficient fondurile financiare puse la dispoziție. Angrenarea societății civile în strategia teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior dă o plus valoare acestui proces și crește gradul de implicare a partenerilor în implementarea SDL. Contribuind la elaborarea documentelor, se mizează pe asumarea prevederilor de către toți actorii implicați, crescând astfel șansele de a atinge obiectivele de dezvoltare identificate

De aceea, implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală vine în sprijinul actorilor public-privati atât prin avantajele sprijinului pentru creșterea economică cât și prin contribuția la dezvoltarea durabilă a resurselor din regiune, îmbunătățirea calității vieții, conservării valorilor naturale și culturale.

Totodată, abordarea LEADER și respectiv implementarea Strategiei vine în rezolvarea principalelor obiective stabilite pe baza unei abordări de jos în sus astfel:

1. Creșterea calității vieții și reducerea disparităților dintre mediul urban și rural prin dezvoltarea infrastructurii de utilitate publică
2. Reducerea dependenței de sectorul agricol a populației din teritoriul GAL prin stimularea mediului de afaceri, contribuind altfel la creșterea numărului de activități non-agricole desfășurate în teritoriul GAL.
3. Creșterea valorii adăugate a produselor prin sprijinirea activităților agricole și aplicarea la scheme de calitate;
4. Îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatațiilor agricole prin creșterea competitivității activității agricole, a diversificării producției agricole și a calității produselor obținute;
5. Încurajarea asocierii și creșterea veniturilor producătorilor prin restructurarea exploatațiilor de dimensiuni mici și medii și transformarea acestora în exploatații comerciale și comercializarea în comun a producției;
6. Creșterea nivelului de trai din teritoriul Defileul Mureșului Superior prin conservarea tradițiilor și meșteșugurilor specifice zonei, punerea în valoare a moștenirii culturale locale și promovarea turismului rural,
7. Utilizarea surselor de energie regenerabilă și eficiență energetică
8. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale prin crearea și/sau îmbunătățirea infrastructurii sociale.
9. Îmbunătățirea accesibilității, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior.

Așadar prin Strategia de Dezvoltare Locală a Grupului de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior, pentru perioada de programare 2014 - 2015 ne propunem valorificarea resurselor de care dispune teritoriul, contribuind creșterea nivelului de trai, reducerea disparităților dintre mediul urban și rural, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, dezvoltarea mediului economic și nu în ultimul rând acces la infrastructură de calitate.

CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

1.1. Prezentarea teritoriului

Grupul de Acțiune Locală cuprinde teritoriul rural omogen din zona Defileului Mureșului Superior, format din zece unități administrativ-teritoriale astfel: 1.Comuna Aluniș, 2.Comuna Brâncovenești, 3.Comuna Deda, 4.Comuna Ideciu de Jos, 5.Comuna Lunca Bradului, 6.Comuna Răstolița, 7.Comuna Rușii-Munți, 8.Comuna Stânceni, 9.Comuna Suseni, 10.Comuna Vătava. Cele 10 localități componente nu sunt și nu au fost membre ale unui GAL finanțat prin Programul Național de Dezvoltare Rurală în perioada 2007 - 2013.

Teritoriul GAL se întinde pe o suprafață totală¹ de 1.192,19 km² și toate localitățile din componența GAL sunt amplasate pe teritoriul județului Mureș.

Localizare și limite: Asociația Grupul de Acțiune Locală "Defileul Mureșului Superior" face parte din teritoriul administrativ al județului Mureș, situat în zona central-nordică-estică a țării, în centrul Podișului Transilvaniei, între meridianele 23° 55' și 25° 14' longitudine vestică și paralele 46° 09' și 47° 00' latitudine nordică.

Teritoriul Grupului de Acțiune Locală se situează pe râul Mureș în defileul Mureșului Superior, după cum reiese și din denumire, mai precis defileul Deda - Toplița, în zona munților vulcanici Călimani și Gurghiu, din grupa centrală a Carpaților Orientali. Acesta se învecinează la nord cu județul Bistrița, la Est cu județul Harghita, și la Vest cu județul Cluj. Accesul rutier în microregiune se realizează pe drumul național DN 15 Târgu Mureș - Reghin - Piatra Neamț.

1.2. Principalele caracteristici geografice, climatice și de mediu

1.2.1. Clima: Teritoriul se situează în zona de climă temperat-continentală, în regiunea de tranziție dintre climatul vestic de nuanța atlantică și cel excesiv continental din vest cu nuanțe climatice în funcție de particularitățile reliefului: climat umed și răcoros în zona montană și climat blând, mai cald și uscat în zona de podiș și câmpie.

1.2.2. Patrimoniul de mediu

Pe teritoriul GAL se regăsește o suprafață foarte mare de arii protejate situri Natura 2000, cu relevanță asupra menținerii într-o stare de conservare favorabilă a celor mai importante habitate și specii ale zonei. Se identifică 6 situri Natura 2000 ce se întind pe o suprafață totală de **852,701 km²**, respectiv **85.270** hăregăsindu-se pe teritoriul tuturor celor 10 UAT-uri din componența GAL, astfel:

- Situl Călimani - Gurghiu - ROSCI0019, se întinde pe o suprafață de 75.348,83 ha, regăsindu-se pe teritoriul comunelor: Brâncovenești, Deda, Lunca Bradului, Răstolița, Rușii-Munți, Stânceni, Vătava;
- Situl Cușma - ROSCI0051, se întinde pe o suprafață de 19,04ha, regăsindu-se pe teritoriul comunelor: Răstolița, Vătava;
- Situl Mociar - ROSCI0320, se întinde pe o suprafață de 7,51ha, regăsindu-se pe teritoriul comunei Ideciu de Jos;
- Situl Râul Mureș între Deda și Reghin - ROSCI0368, se întinde pe o suprafață de 380,78 ha pe teritoriul comunelor: Aluniș, Brâncovenești, Ideciu de Jos, Rușii-Munți, Suseni, Deda, Lunca Bradului, Răstolița;
- Situl Defileul Mureșului Superior - ROSPA0030 -se întinde pe o suprafață 9.513,91 ha, în comunele: Deda, Lunca Bradului, Răstolița și Stânceni.
- Situl Munții Călimani - ROSPA0133 - se întinde pe o suprafață de 0,11 ha pe teritoriul comunei Stânceni.

¹Conform datelor statistice furnizate de Direcția județeană de statistică Mureș prin adresa nr. 664/09.05.2015

În patrimoniul de mediu al teritoriului se regăesc de asemenea 4arii naturale protejate de importanță comunitară precum:

- Aria naturală protejată de categorie IUCN IV "Defileul Deda Toplița", situată pe teritoriul comunelor Deda, Răstolița, Lunca-Bradului, pe o suprafață de 6.000 ha
- Parcul Natural Defileul Mureșului Superior, categoria IUCN V- declarat parc natural prin Hotărârea de Guvern Nr. 1143 din 18 septembrie 2007 se întinde pe o suprafață de 9.156 de hectare și include rezervația naturală Defileul Deda - Toplița. Parcul natural se suprapune ariei de protecție specială avifaunistică - Defileul Mureșului Superior și reprezintă o zonă peisagistică deosebită, bogată în vegetație cu specii montane de păduri în amestec, păduri de foioase. Localizare: Deda, Răstolița, Lunca-Bradului.
- În comuna Vălenii de Mureș se întinde Rezervația cu lalea pestriță - IUCN IV -2,25 ha.
- Parcul Național Călimani - IUCN II o zonă montană cu forme de relief diversificate: vârfuri, abrupturi stâncoase, chei, văii, doline, măguri, lapiezuri, ponoare, poiene; cu suprafețe naturale acoperite cu păduri, pășuni și pajiști, se regăsește pe teritoriul comunelor Răstolița și Lunca Bradului, pe o suprafață de 11.000 ha.

1.2.3. Zone cu valoare naturală ridicată HNV

Teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior cuprinde numeroase terenuri caracterizate de prezența vegetației naturale și semi-naturale pășuni, integrate într-un peisaj ce include elemente naturale precum, zone împădurite sau cu arbuști, pâraie și petece de pământ cultivat. Zonele HNV contribuie la productivitatea economică și agricolă a acestor terenuri susținând traiul comunității. 9 din cele 10 comune din GAL se regăesc în Lista zonelor cu valoare naturală ridicată HNV² astfel:

Nr. Crt.	SIRUTA	Localitate	Nr. Crt.	SIRUTA	Localitate
1.	115147	Comuna Aluniș	6.	118931	Comuna Răstolița
2.	115897	Comuna Brîncovenești	7.	119153	Comuna Rușii-Munți
3.	116545	Comuna Deda	8.	119625	Comuna Stînceni
4.	117783	Comuna Idecu de Jos	9.	120138	Comuna Vătava
5.	118058	Comuna Lunca Bradului			

1.3. Populație

1.3.1. Numărul de locuitori și densitatea: populația stabilă a teritoriului conform recensământului din anul 2011 este de **25.372** locuitori astfel cum este prezentat în Anexa nr. 2 "Fișa de prezentare a teritoriului", iar **densitatea medie este de 21,28 loc/km²**.

Copiii și persoanele tinere reprezintă 34% din totalul populației (respectiv 8644 pers).

Populația stabilă cu vârsta de peste 60 de ani reprezintă 25,09% din populația totală a GAL Defileul Mureșului Superior, 6365 persoane. Din cele 6365 de persoane vârstnice 54,93% (3496 persoane) reprezintă persoane cu vârsta de peste 70 de ani.

1.3.2. Repartizarea populației active: principalele ramuri economice și ponderea lor în economia teritoriului GAL în care populația stabilă este ocupată sunt următoarele: agricultura și silvicultura 43,35%, industria prelucrătoare 15,67%, construcții 8,37%, comerț cu ridicata și amănuntul, reparații autovehicule, 6,77%, transport și depozitare, 4,33%, administrație publică 3,19%, sănătate și asistență socială 5,30%, învățământ 3,31%, alte activități de servicii 2,14%, hoteluri și restaurante 1,58%.

1.3.3. Grupuri de minorități și comunitățile marginalizate din teritoriu:

²<http://www.madr.ro/axa-leader/leader-2014-2020.html> - Lista zonelor cu valoare naturală ridicată HNV, p.15 – p.16

Conform recensământului realizat în anul 2011, în teritoriul GAL se regăsesc următoarele grupuri de minorități:

- a) Maghiari - 22,37% din totalul populației Teritoriului GAL;
- b) Rromi - 8,32% din totalul populației Teritoriului GAL;
- c) Germani - 0,17% din totalul populației Teritoriului GAL.
- d) Alte etnii -0,22% din totalul populației Teritoriului GAL

În teritoriul GAL există 999 de persoane care fac parte din comunități marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială respectiv: 486 persoane în localitatea Fițcău din comuna Aluniș, din care sub 20% sunt persoane de etnie rromă și 513 persoane în localitatea Neagra, comuna Lunca Bradului³.

Din cele zece UAT-uri componente ale GAL Defileul Mureșului Superior, următoarele patru se regăsesc între zonele sărace cu IDUL⁴ mai mic de 55:

Nr. Crt.	SIRUTA	Localitate	IDUL 2011	Nr. Crt.	SIRUTA	Localitate	IDUL 2011
1	115147	Comuna Aluniș	49,30	3.	119625	Comuna Stînceni	52,01
2	115897	Comuna Brîncovenești	48,13	4.	120138	Comuna Vătava	45,72

1.4. Economie

În teritoriul GAL există un număr de 272 de firme după cum urmează: Comuna Deda 39 de firme, Comuna Suseni 34, Ideciu de Jos 29, Brîncovenești 17, Rușii Munți 24, Vătava 7, Aluniș 29, Răstolița 38, Lunca Bradului 39, Stînceni 16, însă din aceste firme aproximativ o treime sunt în inactivitate temporară, având în vedere lipsa resurselor financiare și resurselor umane specializate. Majoritatea firmelor sunt în domeniul industriei prelucrătoare și a comerțului. Restul domeniilor sunt slab sau deloc reprezentate, din acest considerent este imperios necesar stimularea domeniului non agricol din zona GAL.

Principalele ramuri economice și ponderea lor în economia teritoriului GAL în care populația stabilă este ocupată sunt următoarele: agricultura și silvicultura 43,35%, industria prelucrătoare 15,67%, construcții 8,37%, comerț cu ridicata și amănuntul, reparații autovehicule, 6,77%, transport și depozitare, 4,33%, administrație publică 3,19%, sănătate și asistență socială 5,30%, învățământ 3,31%, alte activități de servicii 2,14%, hoteluri și restaurante 1,58%.Principalul loc din cadrul ramurilor economice îi revine agriculturii, cu 45,35%, urmat de industria prelucrătoare, îndeosebi industria de prelucrare a lemnului.

1.5. Produse tradiționale, meșteșuguri, obiceiuri și tradiții

1.5.1. Produse tradiționale:GAL Defileul Mureșului Superior deține o gastronomie locală cu unele preparate specifice (tocana de miel/ied, găluște cu pasat, balmoșul, etc), precum și produse tradiționale cum ar fi ceapa roșie din Suseni, magiunul de prune Silvoita din Rușii-Munți, brânzeturile șițuica din Deda, siropul din conuri și muguri de brad din Stînceni, pâinea de casă, cașul, urda și jintita specifică mai multor localități.

Produse tradiționale atestate: La nivelul teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior există 6 produse tradiționale atestate astfel: în comuna Suseni - A.F.CENGER IOAN: caș de oaie "AURUTA" (2008), brânza de burduf "AURUTA" (2008), telemea de oaie maturată

³Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România, Table 1. 28: Listă localităților rurale (unități SIRINF) cu zone marginalizate, din județul Mureș, p. 114 – 115;

⁴Conform "Listei UAT-urilor cu valorile IDUL corespunzătoare" care a stat la baza Studiului "Furnizarea de contribuții pentru elaborarea unui proiect de strategie națională și plan de acțiuni privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (2014-2010)" și a Raportului "Orașe competitive-Remodelarea geografiei economice a României" elaborat în baza unui contract susținut de Banca Mondială.

“AURUTA” (2008), urdă dulce de oaie “AURUTA”(2008) și în comuna Deda: AS. Crescătorilor de ovine și caprine Deda - Mureș - Brânza burduf “RACHITIS”(2007), Caș gras de oaie “MIOARA CALIMANILOR” (2007)⁵. La nivelul județului Mureș există 114 produse tradiționale, din care 6 produse sunt din teritoriul GAL. Astfel, se constată procentul mic al produselor tradiționale atestate în teritoriul GAL, acestea reprezentând doar 5,26% din totalul produselor tradiționale atestate la nivelul județului Mureș.

1.5.2. Meșteșugurile specifice zonei sunt: olăritul, cusutul, brodatul, croitorie, țesutul la război, dulgheria/ prelucrarea lemnului, prelucrarea și torsul lânii, cojocăria, confecțiiharnașament, cizmăria, morăritul, potcovitul.

1.5.3. Obiceiuri și tradiții: obiceiuri, specifice perioadei sărbătorilor de iarnă, pe Valea Mureșului Superior sunt „Proștii” sau „Mascații”, „Vergelul” sau „Virgilatul” și „Mutatul Porților.

1.6. Infrastructura

1.6.1. Infrastructura de agrement, spații și clădiri publice:majoritatea spațiilor publice de agrement existente nu sunt amenajate corespunzător iar în multe dintre localitățile componente acestea lipsesc în totalitate. Doar o mică parte din tineret și copii beneficiază de spații de agrement (parcuri, locuri de joacă, terenuri de sport) amenajate corespunzător. Spațiile publice cum ar fi piețele centrale necesită și ele reabilitare și modernizare. Multe din clădirile publice sunt într-un stadiu avansat de degradare și nu pot fi utilizate deoarece necesită reabilitare iar UAT-urile nu își permit din bugetele locale să aloce fonduri pentru astfel de investiții.

1.6.2. Iluminat public: deși este existentă în fiecare sat din teritoriului GAL, infrastructura de iluminat public este învechită și necesită îmbunătățiri mai ales în ceea ce privește eficiența energetică. Din cele 10 comune, mai puțin de 50% au făcut investiții recente în infrastructura de iluminat (Rușii Munți, Brîncovenești, Lunca Bradului și Suseni).

1.6.3. Infrastructură transport: majoritatea populației utilizează bicicleta ca mijloc principal de transport însă în nici una dintre cele zece comune din teritoriul GAL nu există piste de biciclete amenajate.

1.6.4. Educație: La nivelul teritoriului GAL, infrastructura educațională pentru anul școlar 2015-2016 se prezintă astfel: 19 grădinițe, 11 școli primare, 11 școli gimnaziale și 1 liceu.

1.6.5. Infrastructura bandă largă (broadband)^[KD1]

Toate cele 10 comune se regăsesc în lista zonelor albe, mai exact 21 de localități componente ale celor 10 comune. Din cele 21 de localități nici una nu figurează pe lista investițiilor MADR prin Submăsura 322 e)⁶. În 8 din cele 21 de localități există intenții de investiții private dar pentru care până la data elaborării SDL se confirmă faptul că în nici una din aceste localități nu există emise autorizații de construire.În urma animării terenului reiese necesitatea dezvoltării unor servicii de internet în bandă largă în principalele puncte de interes precum centre comunale, biblioteci, școli administrații locale, care să permită îmbunătățirea informării, un schimb mai bun de cunoștințe și o inovare intensificată în ferme și exploatații.

1.6.6. Infrastructură socială: Serviciile sociale sunt acțiuni directe de asistență care, din păcate, sunt insuficient dezvoltate pe teritoriul GAL pentru a răspunde în mod adecvat nevoilor populației. Acestea sunt încă incapabile să absoarbă mare parte dintre cazurile de marginalizare sau excludere socială, iar cele trei centre sociale nu au capacitatea de

⁵ Site-ul oficial MADR – Listaproduselortradiționaleromânești pe județe (2005 – 2010) http://old.madr.ro/pages/industria_alimentara/judete/mures.pdf

⁶ Date actualizate conform ANCOM la data de 26.01.2016

a deservi întreg teritoriul GAL (25.372 locuitori). Ele sunt destinate cu preponderență persoanelor cu handicap sau copiilor, fie servicii acordate în centre specializate, fie asistență medicală personalizată pentru persoanele vârstnice. În afara acestor două categorii de beneficiari, rămân insuficient deserviți vârstnicii cu probleme de inserție socială, familiile instabile din cauza violenței, tinerii care provin din instituțiile pentru protecția copilului, dar și alte grupuri vulnerabile.

1.7. Agricultură

Agricultura este cea mai importantă ramură din punctul de vedere al populației ocupate (43,35%) din teritoriul GAL. Suprafața agricolă a teritoriului GAL este de 43762 ha, din care: teren arabil 6544 ha, pășuni 20387 ha, fânețe 16694 ha, vii și pepiniere viticole 5 ha, livezi și pepiniere pomicole 129 ha. Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două sectoare: cultura vegetală și creșterea animalelor. Pe teritoriul GAL există un număr foarte mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici, din această cauză este caracteristică practicarea agriculturii de subzistență. Din numărul total de ferme majoritatea sunt ferme mici, sub 10 hectare.

Principalele culturi practicate în zona GAL, conform datelor statistice la nivelul anului 2003 sunt: grâul și secara, porumbul și cartofii. Zootehnia specifică zonei este prezentă prin crescătorii partuculari de bovine, ovine și păsări

În teritoriul GAL nu există centre de înșămânțări artificiale, conform adresei nr. 1229/30.03.2016 al Oficiului Județean de Zootehnie Mureș existând doar 7 persoane în tot teritoriul recunoscute, ca prestatori de servicii de înșămânțări artificiale la animale, de către Agenția Națională de Zootehnie "Prof. G. K. Constantinescu". Creșterea animalelor reprezintă una din principalele surse de venituri ale populației din zonă, iar târgurile de animale reprezintă o activitate care se desfășoară cu tradiție deși nu există locuri amenajate corespunzător, dotate la standarde europene care să permită desfășurarea cu regularitate a târgurilor și să aducă un renume în zonă. Aceeași situație este resimțită și la nivelul piețele agro-alimentare.

1.8. Turism

GAL Defileul Mureșului Superior are o bogăție minunată a atracțiilor naturale și antropice: resurse atractive ale reliefului, potențial climatic și bioclimatic, potențial hidro-geografic, potențial bio-geografic, obiective istorico-culturale, obiective arhitectonice rurale, obiective culturale și sportive, evenimente socio-culturale de importanță turistică și nu în ultimul rând potențial turistic etnografic.

De asemenea la nivelul GAL Defileul Mureșului Superior există o serie de vestigii istorice cu o importanță deosebită și care pot constitui obiective turistice unice și extraordinare iar investițiile în acest domeniu ar contribui la conservarea moștenirii rurale a zonei care este în curs de dispariție.

În Baza de date Tempo-online al INSSE, pentru anul 2015 se regăsesc doar 7 structuri de cazare în Lunca Bradului, Răstolița, Deda și Rușii Munți (de tip Hoteluri, cabane turistice, sate de vacanță, agropensiuni) cu peste 5 locuri de cazare. Totuși pe lângă aceste date statistice în urma animării teritoriului s-au mai identificat alte cel puțin 7 unități de cazare (majoritatea în com. Stânceni). Tendința în ultimii ani este în creștere însă insuficientă în acoperi întreg potențialul. Resurse naturale și antropice mari și foarte mari se regăsesc pe teritoriul a 5 din cele 10 comune componente astfel: Comuna Brîncovenești, Deda, Lunca Bradului, Stânceni și Suseni. Totodată acestea se regăsesc și în lista UAT-urilor care au probleme ale infrastructurii turistice conform OUG nr. 142 din 28/10/2008.

CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului

Asociația Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior este un parteneriat privat-public activ, constituit din reprezentanți ai sectorului public, sectorului privat precum și reprezentanți ai societății civile. Parteneriatul urmărește obiectivele generale și specifice ale Politicii Agricole Comune, precum și cele ale Programului Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada de programare 2014 -2020. S-a constituit în anul 2014 la inițiativa a 27 de membrii fondatori.

În prezent conform statului asociației, GAL Defileul Mureșului Superior este format din **41 membrii** din care: 10 reprezentanți ai sectorului public (instituțiile administrației publice la nivel local), 18 ai sectorului privat(agenții economici din teritoriu având variate domenii de activitate), și 13 reprezentanți ai societății civile (organizații nonguvernamentale cu relevanță în teritoriul Defileul Mureșului Superior, din diferite domenii: cultură, agricultură, economie, mediu, reprezentanți ai minorităților, tinerilor și femeilor, etc.).

Partenerii s-au asociat în vederea elaborării unei Strategii de Dezvoltare a zonei Defileul Mureșului Superior cu scopul reducerii dezechilibrelor economice, sociale și a disparităților dintre mediul urban-rural din zona Defileul Mureșului Superior.

Toți cei 41 de membri ai Asociației au un rol important în organizarea și buna funcționare a Grupului de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior. Implicarea lor se materializează prin următoarele atribuții pe care le îndeplinesc voluntar pentru a asigura continuitatea activităților: fac parte din consiliul director, alcătuiesc comitetul de selecție și comitetul de soluționare a contestațiilor și se implică voluntar în diversele activități desfășurate de GAL (de ex. acțiuni de animare).

Interesul comun al membrilor asociației este dezvoltarea durabilă a comunităților ce fac parte din GAL Defileul Mureșului Superior.

Sectorul public alcătuit din cele 10 comune din teritoriul Gal Defileul Mureșului Superior urmărește stimularea dezvoltării sociale și economice, echilibrate și durabile a mediului rural, în vederea eliminării accelerate a diferențelor de civilizație față de mediul urban. Atragerea de investiții prin crearea de parteneriate viabile între administrația publică locală a comunelor, societatea civilă și mediul de afaceri.

Sectorul privat alcătuit din cele 18 societăți comerciale dorește să își dezvolte, diversifice, modernizeze activitatea economică. Acestea urmăresc crearea unor oportunități de finanțare care să încurajeze investițiile private și formarea profesională a populației active, pentru a crește numărul persoanelor calificate.

Societatea civilă are o importanță extraordinară în regiunea Defileul Mureșului Superior și prin GAL urmărește conștientizarea populației, educarea și apărarea grupurilor vulnerabile, păstrarea și promovarea tradițiilor locale, apărarea meseriilor autentice etc. Printre organizațiile nonguvernamentale membrii ai asociației se găsesc ONG-uri relevante pentru teritoriu după cum urmează:

- **Asociația de Dezvoltare Comunitară "Deda"- ONG care reprezintă interesele romilor**
  - Scopul Asociației constând în educarea membrilor comunității romilor, de pe raza comunei Deda, județul Mureș, creșterea nivelului educațional, luarea măsurilor necesare pentru integrarea lor în societate, promovarea conceptelor de antreprenoriat social și de economie socială, accesarea de programe de finanțare europene în vederea rezolvării problemelor cu care se confruntă comunitatea locală.

- **Asociația Ansamblul Folcloric Ghiocelul Bistra Mureșului - ONG care reprezintă interesele tinerilor** - Scopul Asociației este de a revitalizeza, păstra și însufla tinerei generații folclorul românesc, datinile și obiceiurile populare; de a promova, atât în țară cât și în străinătate valorile culturale.
- **Asociația cultural artistică sportivă "Csurgo" - ONG care reprezintă interesele tinerilor** - Apărarea valorilor culturale, artistice și sprijinirea sportului. Pregătirea tinerilor prin organizarea diferitelor activități .
- **Asociația de ovine și caprine "CicaDrâgla"-Asociație în domeniu relevant pentru teritoriul Defileul Mureșului Superior** - Apărarea intereselor specifice de grup privind creșterea potențialului productiv al animalelor proprii, ameliorarea bazei materiale a crescătorilor, îmbunătățirea condițiilor de valorificare a ovinelor și caprinelor, a produselor și subproduselor obținute de la acesta, derularea procesului de acordare a subvențiilor de stat pentru efectivele de ovine și caprine, precum și promovarea produselor tradiționale obținute în stână, atât pe piața internă cât și la export. Obiectul activității asociației este în concordanță cu specificul teritoriului, prezentat în cadrul analizei diagnostic, creșterea ovinelor și caprinelor fiind o activitate specifică zonei.
- **Asociația proprietarilor de pădure Defileul Mureșului - Asociație în domeniu relevant pentru teritoriul Defileul Mureșului Superior** - Desfășurarea unor activități de interes general și local cât și de grup facilitându-se accesul la resurse private și publice interne și externe în interesul nepatrimonial al membrilor săi, a patrimoniului forestier privind gospodărirea fondului forestier - pădure și a pășunilor împădurite proprietate publică și privată. Obiectul de activitate este în concordanță cu specificul teritoriului, prezentat în cadrul analizei diagnostic, exploatarea masei lemnoase fiind o activitate specifică zonei.
- **Asociația întreprinzătorilor particulari - Lunca Bradului - ONG în domeniul protecției mediului** - Scopul de a apăra interesele specifice de grup privind creșterea potențialului productiv al exploatării forestiere precum și gospodărirea în conformitate cu prevederile amenajamentelor silvice și pastorale, ale creșterii contribuției pădurilor la îmbunătățirea condițiilor de mediu și la valorificarea superioară a materialului lemnos rezultat, precum și a altor produse și servicii specifice.
- **Asociația femeilor din Defileul Mureșului Superior -ONG care reprezintă interesele femeilor** - Promovarea și susținerea drepturilor și intereselor comune ale femeilor și familiilor din mediul rural pe plan local, microregional, regional, național și internațional, în vederea creării posibilităților de participare a acestora la viața socială, artistică și culturală, prin dezvoltarea de proiecte de interes la nivel social, cultural, economic, turism, educațional, etc.

Fiecare membru apără interesele categoriei pe care îl reprezintă, pentru a gândi și elabora în așa fel SDL încât să se găsească un echilibru în modalitatea de finanțare a diferitelor sectoare.

CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor)

Analiza SWOT - TERITORIU	
<p>PUNCTE TARI</p> <ul style="list-style-type: none"> -Preparate gastronomice cu tradiție, specifice zonei: (tocana de miel/ied, găluște cu păsat, balmoșul, etc); -Existența numeroaselor produse tradiționale; -Pondere ridicată de acoperire a zonelor importante din punct de vedere al protecției mediului (arii naturale protejate, situri Natura 2000): 6 situri Natura 200 pe o suprafață de 852,701 km², 4 arii naturale protejate: "Defileul Deda Toplița, Parcul Natural Defileul Mureșului Superior și Rezervația cu lalea pestriță, Parcul Național Călimani; -Prezența a 9 zone HNV (High Natural Value); -Zonă de deal și munte cu suprafețe împădurite -71.682ha vegetație forestieră, -Potențial agricol ridicat în partea de sud a Defileului cu soluri fertile; -Existența terenurilor propice pentru diferite culturi (grâu, secară, porumb și cartofi); -Suprafața agricolă a teritoriului GAL este de 43762 ha, din care: teren arabil 6544 ha, pășuni 20387 ha, fânețe 16694 ha, vii și pepiniere viticole 5 ha, livezi și pepiniere pomicele 129 ha; -Întreaga zonă oferă condiții propice creșterii animalelor: în principal pentru bovine, ovine și păsări; -Practicarea meșteșugurilor specifice zonei (cusut manual, brodat, torsul lânii, sculptat, împletit, etc.), 	<p>PUNCTE SLABE</p> <ul style="list-style-type: none"> -Teritoriul GAL dispune de potențial natural important, dar insuficient utilizat; -Spațiile publice de agrement amenajate sunt necorespunzătoare sau chiar inexistente în unele localități; -Infrastructura turistică slab dezvoltată (lipsa unor trasee montane marcate); - Spațiile publice sunt degradate și nu sunt dotate corespunzător; -Servicii de agrement slab dezvoltate; -Lipsa actelor de proprietate pentru terenuri; -Lipsa interesului pentru utilizarea surselor de energie regenerabilă datorită costurilor investiției; -Tendința de dispariție treptată a meșteșugurilor, tradițiilor și obiceiurilor populare datorate lipsei unui cadru care să încurajeze conservarea acestora; -Procent redus al produselor tradiționale atestate (5,26% din totalul produselor tradiționale atestate la nivelul județului Mureș) -Dezvoltarea redusă de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor; -Exploatarea irațională și nelegală a pădurilor private; -Lipsa pistelor pentru biciclete; -Lipsa unei rețele de mare viteză pentru accesul la internet;
<p>OPORTUNITĂȚI</p> <ul style="list-style-type: none"> -Încurajarea investițiilor privind conservarea tradițiilor și obiceiurilor din zonă -Finanțarea infrastructurii prin investiții FEADR și asigurarea utilităților necesare în localități, pentru atragerea investitorilor; -Conservarea biodiversității fondului forestier; 	<p>AMENINȚĂRI</p> <ul style="list-style-type: none"> -Defrișări excesive datorită cererii de lemn; -Distrugerea elementelor de patrimoniu; -Depopularea satelor; -Schimbările climatice; -Cadrul legislativ dinamic și incoerent -Dificultăți financiare (lipsa cofinanțării);

Analiza SWOT - TERITORIU

- Accesarea de programe pentru reabilitarea și punerea în valoare a obiectivelor de interes istoric și cultural;
- Valorificarea patrimoniului natural
- Valorificarea potențialului balnear
- Valorificarea corespunzătoare a resurselor minerale
- Utilizarea de tehnologii inovative care să asigure un management eficient al resurselor naturale și depășirea riscurilor asociate schimbărilor climatice
- Accesarea programelor de investiții care încurajează tehnologiile de producere a energiei din surse regenerabile

- Riscuri datorate fenomenelor meteorologice extreme (inundații, secetă, îngheț);
- Exploatarea intensivă a terenurilor agricole (monoculturi);
- Deteriorarea infrastructurii fizice deja existente;
- Degradarea așezărilor tradiționale cu valoare culturală și a monumentelor istorice;
- Ecosistemele și peisajele HNV sunt amenințate de abandonul activităților agricole, de transformarea lor în terenuri arabile și de intervenții cu efecte negative.

ANALIZA SWOT - POPULAȚIE

PUNCTE TARI

- Densitatea redusă a populației: 21,28 loc/km²
- 91,92% din populația activă, reprezintă populație ocupată
- Șomaj redus de 7,09% conform recensământului din anul 2011;
- Diversitate etnică (38,86% minorități)
- Forța de muncă flexibilă;
- Calificare profesională de bună calitate în agricultură și silvicultură, mecanică și construcții;
- Diversitate etnică, lingvistică și religioasă a populației;
- Implementarea de către organisme de specialitate a programelor de formare profesională destinată persoanelor în căutarea unui loc de muncă;

PUNCTE SLABE

- Pondere crescută a populației din teritoriu aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială, în special în rândul populației de etnie romă;
- Trend demografic negativ- populație rurală în scădere (în special tineri) și în curs de îmbătrânire (25,09% populație cu vârsta de peste 60 de ani);
- 59,87% populație inactivă, ponderea populației inactive este în creștere datorită nr. de pensionari cât și întârzierii intrării tinerilor pe piața muncii.
- Una dintre cele mai expuse categorii la riscul de excluziune socială este minoritatea romă.
- Scăderea numerică a forței de muncă din cauza sporului natural negativ;
- Migrarea forței de muncă în special a persoanelor bine calificate și tineri;
- Număr mare de persoane necalificate;
- Lipsa locurilor de muncă din mediul rural;
- Număr mic de persoane calificate în meserii căutate pe piața muncii locale (tâmplar, zidar, zugrav, etc.);
- 41,96% din populația aflată pe teritoriul GAL se regăsește în zone sărace, respectiv 4 din cele 10 comune cu IDUL mai mic de

ANALIZA SWOT - POPULAȚIE

	55; -măsuri insuficiente pentru asigurarea unui grad ridicat de siguranță a populației.
OPORTUNITĂȚI -Revenirea persoanelor care au activat pe piețe de muncă externe și au dobândit cunoștințe și capital necesare dezvoltării de activități economice -Potențialul tehnologiei informaționale și al mijloacelor media de a sprijini dezvoltarea rurală și a depăși provocările impuse de distanță; acces la infrastructura de bandă largă; -Creșterea cererii interne și externe pentru zonele în care se practică turismul rural și ecoturismul în zone cu resurse culturale și naturale locale bogate; -Crearea unor structuri pentru păstrarea și promovarea identității locale;	AMENINȚĂRI -Scăderea populației rurale, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, îndeosebi în zonele afectate de constrângeri naturale și sociale; -Adâncirea disparităților dintre zonele rurale și urbane, din perspectiva calității vieții; -Migrația tinerilor la orașe și în străinătate; -Migrarea personalului calificat din administrație către mediul privat.

ANALIZA SWOT - ACTIVITĂȚI ECONOMICE

PUNCTE TARI -Agricultura de tip tradițional este principală activitate economică și un factor-cheie în conservarea naturii din cele 9 din cele 10 comune din teritoriul fiind considerate zone HNV -Principalele ramuri economice și ponderea lor în economia teritoriului GAL în care populația stabilă este ocupată sunt următoarele: Agricultură și silvicultură 43,35%, Industria prelucrătoare cu 15,67% este reprezentată prin prelucrarea lemnului. -Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două sectoare: cultura vegetală și creșterea animalelor. -Existența unor posibilități pentru a dezvolta serviciile de agreement; -Produse specifice locului ce pot fi promovate ca și produse turistice; Defileul Mureșului Superior este un areal natural cu potențial de agreement unic în Europa, peisaj natural excepțional	PUNCTE SLABE - Numărul redus al produselor certificate; -Lipsa unor piețe locale amenajate pentru de desfacerea pentru produselor locale; -Prețul scăzut pentru valorificarea produselor agroalimentare; -Lipsa centrelor de reparații utilaje agricole; -Lipsa unor centre de colectare, procesare și depozitare a produselor agricole locale; -Lipsa unor puncte de colectare, procesare, depozitare a produselor agricole; -Practicarea agriculturii de subzistență semi-subzistență; -Interes scăzut față de inițiative antreprenoriale; -Slaba dezvoltare a activităților non-agricole și locurilor de muncă generează dependența populației rurale de agricultura de subzistență; -Lipsa investițiilor în agricultură deși este cea mai importantă ramură din punctul de vedere al populației ocupate (43,35%) în mediul rural;
---	--

<p>interes ridicat din partea populației în ceea ce privește activitatea de rafting</p> <ul style="list-style-type: none"> -Potențial turistic deosebit (trasee turistice, peșteri de mulaj, izvoare de munte, apă minerală, căderi de apă spectaculoase, etc.); zone atractive pentru case de vacanță și alte infrastructuri de cazare turistică; -Interesul crescut pentru dezvoltarea activităților de rafting pe râul Mureș -Accesibilitatea populației la servicii de telecomunicații din punct de vedere al costurilor; -Rata ridicată a penetrării rețelelor CaTV; 	<ul style="list-style-type: none"> -Lipsa desăvârșită a inovației în domeniul agricol și nivel scăzut de mecanizare a agriculturii -Lipsa punctelor sanitar-veterinare moderne și a centrelor de însămânțare a animalelor în teritoriul GAL -Număr mare de ferme mici (de subzistență și semisubzistență) -nivel mare de fărâmițare a terenurilor agricole și forestiere -Slaba cooperare între fermieri, reflectată într-un grad scăzut de asociere; -Lipsa amenajării locurilor de agrement; -Lipsa promovării potențialului turistic; -Servicii turistice sunt insuficient dezvoltate; -Structurile de primire turistică sunt puține și majoritatea de capacitate foarte mică. -Existența multor unități de cazare neînscrise în circuitul turistic din cauza condițiilor și/sau a dotărilor necorespunzătoare; -Rețele de penetrare din teritoriu și de utilizare ale internetului sunt scăzute în raport cu media la nivel european;
<p>OPORTUNITĂȚI</p> <ul style="list-style-type: none"> -Încurajarea asocierii între fermieri pentru creșterea profitului finanțarea și susținere acestora; --Creșterea cererii pe piață pentru produsele agro-alimentare cu valoare adăugată - Atestarea produselor tradiționale locale, și etichetarea produselor montane; - Participarea la schemele de calitate; -Oportunități de accesare a fondurilor de investiții în vederea creșterii inițiativei antreprenoriale; -Oportunități de accesare a fondurilor de investiții în vederea dezvoltării sectoarelor cu potențial de dezvoltare: agricol, non-agricol, turism, -Disponibilitatea unei piețe aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern cât și extern, care ar putea fi exploatată; -Dezvoltarea cooperativelor, a grupurilor de producători și a lanțului alimentar integrat, pentru creșterea competitivității, valorii adăugate și a veniturilor; 	<p>AMENINȚĂRI</p> <ul style="list-style-type: none"> -Concurența importului de produse din alte țări UE; -Creșterea nivelului taxelor și impozitelor; -Dificultăți privind contractarea fondurilor de investiții oferite de GAL din lipsa asigurării cofinanțării; -Neglijarea oportunității de lucru de tip asociativ în agricultură; -Accesul insuficient la fondurile financiare pentru IMM -Neîncrederea localnicilor față de investițiile din turism -Creșterea nivelului de poluare ce poate dăuna ariilor protejate; -Creșterea numărului de produse importate; -Poluarea apei și solului din activități economice continue;

ANALIZA SWOT- ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ**PUNCTE TARI**

- Existența a trei centre sociale: „Centru de îngrijire și asistență socială”, și casa de copii „Tulipán” în satul Lunca Mureșului, iar în comuna Deda un centru medico-social;
- Instrumente adecvate de comunicare cu cetățenii și de promovare a instituțiilor (ziare locale, website-uri ale administrațiilor locale din teritoriul nostru);
- ONG-uri cu activitate în domeniul protecției mediului, care reprezintă interesele unei minorități locale, interesele tinerilor, interesele femeilor;
- Existența unui punct de lucru ISU cu autospecială și Echipaj de prim-ajutor SMURD în comuna Deda;
- Numeroase și deosebite lăcașuri de cult, unele cu valoare de patrimoniu;
- Număr important de instituții de cultură (un cămin cultural în fiecare sat);
- Existența unui punct de lucru ISU cu autospecială și Echipaj de prim-ajutor SMURD în comuna Deda;
- Existența mai multor ONG-uri care au ca și scop promovare și conservarea tradițiilor, obiceiurilor și a meșteșugurilor

PUNCTE SLABE

- Număr insuficient de centre de zi;
- Număr insuficient de centre after-school;
- Lipsa unor centre de consiliere în domeniul serviciilor sociale adresate persoanelor/ grupurilor/vulnerabile;
- Lipsa resurselor financiare și a infrastructurii pentru organizațiile non-guvernamentale din teritoriu;
- Nu există un sistem complex care să integreze serviciile sociale, medicale, educaționale și de ocupare;
- Lipsa unei baze de date privind totalitatea persoanelor aflate în dificultate;
- Creșterea frecvenței fenomenului de abandon școlar datorită mediului educațional inadecvat al familiilor de proveniență al copiilor;
- Existența comunităților marginalizate, 999 persoane în teritoriul GAL persoane care fac parte din comunități marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială; .
- Dificultăți în acordarea serviciilor de îngrijire, asistență la domiciliul persoanei bolnave datorată nivelului scăzut de instruire a populației și a neasumării responsabilităților față de proprii membrii ai familiei;
- Personal insuficient în instituțiile publice (APL-uri) și salarizare nemotivantă;

OPORTUNITĂȚI

- Posibilitatea accesării măsurilor de finanțare LEADER pentru înființarea și/sau dezvoltarea infrastructurii sociale; și/sau restructurarea centrelor existente;
- Posibilitatea accesării fondurilor nerambursabile din POCU pentru dezvoltarea și susținerea serviciilor sociale;
- Parteneriate și colaborări;
- Deblocarea angajărilor în sistemul, bugetar care ar permite atragerea de, specialiști în domeniu;
- Implicarea unităților de cult în acordarea de asistență socială;
- Posibilitatea accesării surselor de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii publice;

AMENINȚĂRI

- Resurse materiale și financiare limitate;
- Persistența dificultăților de recrutare a personalului specializat;
- Lipsa furnizorilor cu atestare în prestarea serviciilor sociale;
- Sistemul birocratic greoi în ceea ce privește acreditarea furnizorilor de servicii sociale;
- Neimplicarea cetățenilor ca voluntari în acțiunile sociale;
- Politici legislative în continuă schimbare;

CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție

Strategia de Dezvoltare a teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior reprezintă instrumentul prin care se urmărește dezvoltarea teritoriului, plecând de la analiza socio-economică a teritoriului, și de la nevoile de dezvoltare și având drept cadru obiectivele de dezvoltare rurală, prioritățile de dezvoltare rurală, domeniile de intervenție și obiectivele transversale stabilite de Comisia Europeană prin Reg.(UE) 1035/2013 precum și celelalte documente programatice la nivel național și regional.

Realizarea Strategiei a avut la bază identificarea principalelor probleme și nevoi de dezvoltare identificate în teritoriu în urma acțiunilor de animare în care au fost implicați toți actorii cheie din teritoriu.

Măsurile incluse în strategie se bazează pe o abordare integrată a nevoilor de dezvoltare locală, sprijinul fiind direcționat pe mai multe sectoare relevante precum: sectorul agricol, sector non-agricol, infrastructură socială, infrastructură de utilitate publică, turismul, sprijinul pentru formele asociative (ONG-uri) și infrastructura de bandă largă.

În urma animării teritoriului și a studiilor realizate s-au identificat următoarele **priorități de dezvoltare** ale teritoriului GAL:

1. Dezvoltarea infrastructurii de utilitate publică;
2. Dezvoltarea sectorului agricol;
3. Conservarea patrimoniului local și dezvoltarea turismului,
4. Îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația din teritoriul Defileul Mureșului Superior și asigurarea accesului la infrastructura de comunicații de bandă largă;
5. Dezvoltarea sectorului non-agricol;
6. Dezvoltarea infrastructurii sociale;
7. Încurajarea formelor asociative;
8. Susținerea schemelor de calitate;

Pentru fiecare dintre prioritățile de dezvoltare ale teritoriului GAL s-au creat măsuri de finanțare specifice pentru care s-au alocat resurse financiare în baza bugetului disponibil, conform ierarhizării acestora și în funcție de impactul implementării măsurii în teritoriu. Alocarea financiară pentru fiecare măsură este prezentată în Planul de finanțare, Anexa nr. 4 la SDL.

Caracterul integrat și inovator al strategiei este redat de specificul măsurilor de finanțare, ce răspund problematicii identificate la nivelul comunității locale fiind adaptate nevoilor identificate în teritoriu.

Totodată inițiativele propuse vor facilita implementarea proiectelor cu o abordare inovativă multisectorială și transversală, pentru a sprijini nevoile populației din teritoriul LEADER și a îndeplini obiectivele Strategiei de Dezvoltare Locală dar și ale Strategiilor locale, județene, regionale, naționale și europene. Inovarea este unul dintre elementele principale ale Strategiei, prin urmare se vor încuraja proiectele inovative ce sunt în acord cu obiectivele din Reg. (EU) nr. 1305/2013 și cu obiectivele de dezvoltare locală ale comunității.

Caracterul integrat este redat de sinergia măsurilor de finanțare din cadrul SDL.

Prioritățile de dezvoltare identificate sunt corelate obiectivele de dezvoltare rurală, cu prioritățile de dezvoltare rurală și respectiv cu domeniile de intervenție stabilite de Comisia Europeană în cadrul Reg. UE nr. 1305/2015 astfel:

Obiectivul de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală →	Domenii de Intervenție →	Măsuri →	Indicatori de rezultat
Obiective transversale	P2	2A	M2/2A - Sprijinul exploatațiilor agricole	1. Numărul exploatațiilor agricole/beneficiari sprijiniți - 4 2. Locuri de muncă create: 24 3. Cheltuieli publice totale: 249.999,60 ~~300.000~~ €
	P3	3A	M1/3A Sprijin pentru participarea pentru prima dată la scheme de calitate	1. Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la schemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători: 2 2. Locuri de muncă create: 0 3. Cheltuială publică totală: ~~30.000~~ 15.000,03 €
	P3	3A	M8/ ~~13~~ A - Sprijin pentru înființarea și dezvoltarea de structuri asociative	1. Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și nu la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători: 5 ; 2. Locuri de muncă create: ~~0~~ 2 ; 3. Cheltuieli publice totale: ~~80.000~~ 112.372,52 €

Obiectivul de dezvoltare rurală 3	Priorități de dezvoltare rurală →	Domenii de Intervenție →	Măsuri →	Indicatori de rezultat
Obiective transversale	P6	6A	M3/6A - Antreprenori at rural	1.Locuri de muncă create: 142 2.Cheltuieli publice totale: 400.000634.562,83€
		6B	M4/6B - Dezvoltarea satului românesc	1.Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 25.372 pers 2.Locuri de muncă create: 0 3.Cheltuială publică totală: 400.000661.963,83€
			M5/6B - Infrastructură socială	1.Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: min3437 pers. 2.Numărul de locuri de muncă create: 02 3. Cheltuială publică totală: 80.000112.400,32€
			M6/6B - Ocrotirea moștenirii rurale și dezvoltarea turismului	1.Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite: 25.372 pers 2.Locuri de muncă create: 04 3.Cheltuieli publice totale: 202.50341.956 €
		6C	M7/6C - Sprijin pentru infrastructura de bandă largă în mediul rural	1.Populație netă care beneficiază de servicii TIC: 4288 pers 2.Numărul de locuri de muncă create: 20 3.Cheltuială publică totală 450.00057.892€

CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor FIȘA MĂSURII

SPRIJIN PENTRU PARTICIPAREA PENTRU PRIMA DATĂ LA SCHEME DE CALITATE- M1/3A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII
- SERVICII
- SPRIJIN FORFETAR

1. **Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL**

Justificare și corelare cu analiza SWOT:

Pornind de la ideea că în momentul aderării fermierilor la scheme de calitate, în primii ani de participare, costurile și obligațiile impuse fermierilor nu sunt remunerate integral de către piață, prezenta măsură vine în sprijinul acestora acordând un sprijin financiar pentru noi participanți la scheme acoperind o perioadă de maximum cinci ani, în limita a 3.000 de euro/exploatație/an.

Având în vedere datele colectate din teritoriu se justifică necesitatea implementării în teritoriu a unei măsuri de finanțare privind participarea fermierilor, a grupurilor de fermieri și/ sau a grupurilor de producători la scheme de calitate așa cum se prezintă în fișa măsurii.

Astfel, în urma activității de animare din teritoriu GAL și a colectării datelor rezultate în urma chestionării populației, a reieșit faptul că teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior deține o gastronomie locală cu unele preparate specifice (tocană de miel/ied, găluște cu păsat, balmoșul, etc), precum și produse tradiționale dar neatestate cum ar fi ceapa roșie din Suseni, magiunul de prune Silvoiața din Rușii-Munți, brânzeturile și țuica din Deda, siropul din conuri și muguri de brad din Stânceni, pâinea de casă, cașul, urda și jintița specifică mai multor localități, produse și preparate cu potențial de participare la schemele de calitate.

După cum se prezintă în analiza diagnostic, în teritoriul GAL din cele 114 produse tradiționale atestate la nivelul județului Mureș doar 6 sunt din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior astfel: în comuna Suseni - A.F.CENGHER IOAN: caș de oaie "AURUTA" (2008), brânza de burduf "AURUTA" (2008), telemea de oaie maturată "AURUTA" (2008), urdă dulce de oaie "AURUTA" (2008) și în comuna Deda: AS. Crescătorilor de ovine și caprine Deda - Mureș - Brânza burduf "RACHITIS"(2007), Caș gras de oaie "MIOARA CALIMANILOR" (2007).

Deși teritoriul GAL se situează într-o zonă preponderent de munte până în prezent nu există produse etichetate ca și "produs montan" în înțelesul Reg. Delegat (UE) nr. 665/2014 și Reg. (UE) nr. 1151/2012, fiind totodată un element de noutate.

În concluzie constatăm că în zonă există produse tradiționale, produse alimentare, produse de origine ce ar putea accesa schemele de calitate iar fermierii și formele asociative au manifestat interes în acest sens, mai ales în ceea ce privește aplicarea etichetei de „produs montan” specific zonei pentru o serie de produse alimentare care îndeplinesc condițiile necesare.

Schemele de certificare a exploatațiilor agricole, a produselor agricole și alimentare din UE au în vedere respectarea standardelor obligatorii de producție și cerințele suplimentare referitoare la protecția mediului, bunăstarea animalelor, calitățile organoleptice etc. și se adresează unei palete largi de factori interesați, de la fermieri și producători, la ONG, comercianți cu amănuntul și autorități publice. Pentru aceasta se impune asocierea fermierilor și a producătorilor în organizații care să valorifice în comun zestrea locală și/sau națională și să asigure creșterea valorii produselor respective pe piață.

Așadar, unul dintre scopurile principale ale acestei măsuri este reprezentat de creșterea valorii adăugate a produselor realizate în zona de munte, în condițiile în care calitățile acestora sunt cunoscute, dar pentru care este nevoie și de o recunoaștere oficială a acestora, astfel încât consumatorii să aibă o certificare privind faptul că achiziționează într-adevăr un produs montan. Totodată această măsură va susține asocierea fermierilor precum și competitivitatea și profitabilitatea fermelor din zona Defileul Mureșului Superior, prin recunoașterea calității produselor. Fermierii trebuie să-și mențină reputația privind calitatea produselor, oferind consumatorilor asigurări cu privire la calitatea și la caracteristicile produselor sau ale procesului de producție utilizat conferind valoare adăugată produselor în cauză și sporind oportunitățile lor de piață

Pe de altă parte această măsură asigură utilizarea eficientă a resurselor Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), conform legislației specifice, prin scheme de sprijin în cadrul Politicii Agricole Comune.

Obiectivul de dezvoltare rurală favorizarea competitivității agriculturii conform Regulamentului 1305 din 2013, art. 4, lit. (a).

Obiectivele specifice ale măsurii:

- Creșterea competitivității și profitabilității fermelor din zona Defileul Mureșului Superior;
- Creșterea valorii de piață a produselor tradiționale din zona Defileul Mureșului Superior
- Creșterea numărului de produse agricole și alimentare atestate;
- Promovarea asocierii în domeniul agro-alimentar în vederea promovării produselor certificate;
- Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar.

Măsura contribuie la prioritatea prevăzută la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013: P3- promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și gestionării riscurilor în agricultură.

Măsura corespunde obiectivelor art.16 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare (pentru măsurile care pot fi asimilate unui articol din Titlul III: Sprijinul pentru dezvoltarea rurală al Reg.(UE) nr. 1305/2013, se va menționa un singur articol al Regulamentului la care contribuie măsura propusă).

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

INOVAR: se anticipează că M 1/3A va conduce la formarea de structuri noi și alternative ale actorilor din mediul rural, ce se reunesc în vederea valorificării produselor agricole și agroalimentare care să asigure creșterea valorii produselor din teritoriul Defileul Mureșului Superior.

MEDIU: produsele care participă la schemele de calitate păstrează metode tradiționale de producție care nu poluează mediul.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M2/2A, M8/3A

Sinerгіa cu ale măsuri din SDL: M8/3A

2. Valoarea adăugată a măsurii

Sistemele de calitate le va oferi fermierilor și producătorilor din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior oportunități pentru a accesa piețele globale și instrumente corespunzătoare de identificare, dar și posibilitatea promovării produselor ale căror caracteristici specifice sunt protejate la nivel național și european.

Principiul de selecție pe baza etichetării "produsului montan" conferă valoarea adăugată a măsurii ținând cont de aria geografică acoperită de teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior.

3. Trimiteri la alte acte legislative :

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare; Ordinul nr. 690/2004 cu modificările și completările ulterioare; HG 828/2007 cu modificările și completările ulterioare; Ordinul 1393/2014; Regulamentul delegat (UE nr. 665/2014 al comisiei din 11 martie 2014; Regulamentul (CE) nr. 882/2004 al Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene din 29 aprilie 2004; Regulamentul (CE) nr. 834/2007 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul (CE) nr. 889/2008 al Comisiei Comunităților Europene din 5 septembrie 2008 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene din 15 ianuarie 2008 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, cu modificările și completările ulterioare.

Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi prevăzute ulterior în Ghidul Solicitantului al măsurii.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- a) **Fermierii și grupurile de fermieri** conform art. 16 alin. (2) din Reg. (UE) nr. 1305/2013 care participă pentru prima dată la:
  - i. schemele de calitate instituite în cadrul anumitor regulamente și dispoziții europene⁷;

---

⁷** Regulamentul (UE) nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare (JO L 343, 14.12.2012, p. 1), Regulamentul (CE) nr. 834/2007 al Consiliului din 28 iunie 2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, precum și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 2092/1991 (JO L 189, 20.07.2007, p. 1), Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 ianuarie 2008 privind definirea, desemnarea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/1989 al Consiliului (JO L 39, 13.02.2008, p. 16), Regulamentul (CEE) nr. 1601/1991 al Consiliului din 10 iunie 1991 de stabilire a normelor generale privind definirea, descrierea și prezentarea vinurilor aromatizate, a băuturilor aromatizate pe bază de vin și a cocteilurilor aromatizate din produse vitivinicole (JO L 149, 14.06.1991, p. 1)

- ii. schemele de calitate, inclusiv schemele de certificare a exploatațiilor agricole, pentru produse agricole și alimentare sau pentru bumbac, recunoscute de statele membre;
- b) **Grupurile de producători** pentru activitățile de informare și promovare (conform alin. (2) din Reg. (UE) nr. 1305/2013) pe piața internă, privind produsele care fac obiectul unei scheme de calitate care beneficiază de sprijin în conformitate cu alineatul 1 din art. 16 al Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Beneficiarii care au participat deja la o schemă de calitate la momentul depunerii cererii de finanțare sunt considerați neeligibili în cadrul prezentei măsuri de finanțare.

Beneficiari indirecti:

- Diversele puncte de desfacere a produselor agroalimentare;
- Consumatorii finali de produse agroalimentare;

5. Tip de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;

Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R. (CE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

Componenta A) Participarea pentru prima dată a fermierilor și a grupurilor de fermieri la schemele de calitate:

- Scheme de certificare a exploatațiilor agricole, pentru produse agricole și alimentare sau pentru bumbac, recunoscute de statele membre
- Schemele de calitate pentru alte scopuri decât consum uman și/sau noi produse care nu se regăsesc în anexă: bumbac (art. 16 Reg. (UE) nr. 1305/2013), anumite produse agricole organice; anumite produse enumerate în Anexa I la Reg. (UE) nr. 1305/2013, băuturi spirtoase cu indicație geografică protejată.
- Scheme noi cu mențiunea "calitate facultativă" (de exemplu "produs montan") prevăzute în Reg. (UE) nr. 1305/2013 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole alimentare, cu modificările și completările ulterioare. Pentru produsele etichetate ca "produs de munte", sprijinul poate fi acordat numai în ceea ce privește produsele care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 31 din Regulamentul (UE) nr 1151/2012, precum și prevederile legislației naționale.

Componenta B) Activități de informare și promovare, urmate de sprijin pentru intrări noi în sistemele de calitate protejate eligibile.

- Aceste activități trebuie să atragă atenția asupra caracteristicilor specifice sau a avantajelor produselor în cauză, în special calitatea, caracteristicile specifice ale metodelor de producție agricolă în cadrul Uniunii, în special în ceea ce privește autenticitatea, standardele ridicate de bunăstare a animalelor sau pentru respectarea mediului legat de sistemul de calitate în cauză, și pot include, diseminarea cunoștințelor științifice și tehnice despre aceste produse.
- Numai activitățile de informare și promovare pe piața internă sunt eligibile în cadrul acestei măsuri.

6.2. Acțiuni neeligibile

Activitățile legate de promovarea mărcilor comerciale nu sunt eligibile pentru sprijin.

6.3. Cheltuieli eligibile:

- Costuri fixe - se referă la costurile aferente aderării la o schemă de calitate care beneficiază de sprijin și la cotizația anuală de participare la schema respectivă, inclusiv, dacă este cazul, cheltuielile aferente controalelor necesare pentru verificarea respectării specificațiilor schemei.
- Costuri care decurg din activități de informare, promovare puse în aplicare de grupuri de producători pe piața internă, privind produse care fac obiectul unei scheme de calitate care beneficiază de sprijin în conformitate cu alineatul (1) art. 16, Reg. (UE) 1305/2013 și anume sistemele de calitate ale UE și cele naționale, inclusiv sistemele de certificare a exploatațiilor agricole, cu condiția ca acestea să îndeplinească criteriile prevăzute la litera (b) din art. 16 al Reg. (UE) 1305/2013.

6.4. Cheltuieli neeligibile:

- Cheltuielile privind sistemele de certificare voluntare.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibil;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția să se realizeze în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior.

8. Criterii de selecție

- **Impact:** proiecte cu impact micro-regional (teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior);
- **Relevanță:** valoarea adăugată a proiectului pentru teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- **Priorizare:** vor fi prioritare produsele etichetate ca și ”produs montan”.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

9.1. Pentru componenta A) - Rata sprijinului financiar pentru acțiunile menționate la pct. 6.1., lit. a) din prezenta măsură este de 100% din cheltuielile eligibile. Sprijinul se acordă sub forma unui stimulente financiar anual al cărui nivel se stabilește în funcție de nivelul „costurilor fixe” rezultate din participarea la schemele de calitate pentru care se acordă sprijin, în decursul unei perioade de maxim 5 ani și nu va depăși 3.000 Euro/exploatație/an⁹

9.2. Pentru componenta B) - Rata sprijinului financiar pentru activitățile de informare și publicitate este de 70% din cheltuielile eligibile.

10. Indicatori de monitorizare:

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
3A	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la schemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători	2
6A	Locuri de muncă create	0
1A	Cheltuieli publice totale	15.000,0330.000 €

⁸ Reg. (UE) 1305/2013, Art. 16 (2)

⁹ Reg. (UE) 1305/2013, Art. 16 (3)

FIȘA MĂSURII

SPRIJINUL EXPLOATAȚIILOR AGRICOLE - M2/2A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII
- SERVICII
- SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT:

Așa cum reiese din analiza diagnostic și din analiza SWOT, există o serie de nevoi pentru investiții în active fizice în sectorul agricol și în sectorul de prelucrare a produselor alimentare din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior, în scopul de a moderniza și îmbunătăți productivitatea și competitivitatea în sectorul agro-alimentar.

Agricultura este cea mai importantă ramură din punctul de vedere al populației ocupate (43,35%) din teritoriul GAL. Suprafața agricolă a teritoriului GAL este de 43762 ha, din care: teren arabil 6544 ha, pășuni 20387 ha, fânețe 16694 ha, vii și pepiniere viticole 5 ha, livezi și pepiniere pomicele 129 ha. Majoritatea suprafeței de pășune este folosită de către ciobani, fiind de remarcat creșterea numărului de oi și caprine și taurine.

Comuna Deda a găzduit până în prezent 17 ediții ale expoziției zonale de taurine, expozițiile de taurine demonstrează receptivitatea la asemenea acțiuni specifice a crescătorilor de animale din zonă, iar calitatea animalelor expuse crește de la an la an.

Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două sectoare: cultura vegetală și creșterea animalelor. Principalele culturi vegetale sunt: grâul, secara, porumbul și cartofii. Zootehnia fiind prezentă prin crescătorii particali de bovine, ovine și păsări.

Pe teritoriul GAL există un număr foarte mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici, din această cauză este caracteristică practicarea agriculturii de subzistență. Din numărul total de ferme majoritatea sunt ferme mici, sub 10 hectare. De aici reiese o slabă organizare a formelor asociative de exploatare a terenului, gradul de organizare al producătorilor fiind extrem de scăzut. Pe de altă parte, fermele mici au o importanță deosebită în lumea rurală pentru că furnizează securitate alimentară și socială, contribuie la prezervarea mediului, prin folosirea unor metode de producție tradiționale.

De asemenea, în urma activităților de animare a teritoriului a rezultat necesitatea și oportunitatea înființării unor centre de însămânțare artificială la animale, deoarece în teritoriul GAL nu există astfel de centre. Există doar 7 persoane pe întreg teritoriul recunoscute ca prestatori de servicii de însămânțări artificiale la animale, de către Agenția Națională de Zootehnie "Prof. G. K. Constantinescu", însă aceștia realizează această activitate în sistem individual, iar astfel de centre, dotate corespunzător la standarde europene ar ușura procesul de însămânțare.

Potențialul zonei pentru agricultură este ridicat, teritoriul cuprinzând numeroase terenuri caracterizate de prezența vegetației naturale și semi-naturale (pășuni), în general foarte bogată în specii, integrate, într-un peisaj ce include elemente naturale precum, zone împădurite sau cu arbuști, pâraie și petece de pământ cultivat. Productivitatea economică

și agricolă a acestor terenuri susțin traiul comunității. Așadar, în teritoriul GAL, ***nouă din cele zece comune se regăsesc în Lista zonelor cu valoare naturală ridicată HNV***

Gradul relativ scăzut de dotare și tehnologiile depășite utilizate în majoritatea exploatațiilor agricole și a unităților de profil, se reflectă în nivelul redus al productivității muncii din sector și în calitatea produselor. Prin urmare, se impune introducerea de tehnologii noi, moderne și prietenoase cu mediul (acoperite de secțiunea privind contribuția măsurii la DI menționat mai jos) care să contribuie la creșterea nivelului global de performanță al exploatațiilor. Accentul va fi pus, în special, pe exploatațiile de dimensiuni medii cu potențial de creștere și competitive prin investiții.

De asemenea, este nevoie de o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțurilor alimentare. Pentru producătorii mai mici, accentul va fi pus pe stimularea asocierii și accesarea sprijinului pentru investiții colective în interesul membrilor, în timp ce pentru marii actori este nevoie de investiții în modernizare și în conformitatea cu noile cerințe UE, cu accent pe sectoarele care oferă cea mai mare valoare adăugată și înregistrează cerere pe piață.

Cooperativele și grupurile de producători au un rol important în corelarea mai bună dintre ofertă și cerințele de piață și în furnizarea unei eficiențe mărite prin marketing comun al produselor produse de către membrii acestora, în special în cazul fermelor mici. De aceea, acestea vor fi încurajate și prioritate în a realiza investiții pentru dezvoltare și în interesul membrilor.

Obiectivul de dezvoltare rurală al Reg(UE) 1305/2013, art. 4, lit (a)-favorizarea competitivității agriculturii;

Obiective specifice ale măsurii:

- a) favorizarea competitivității agriculturii;
- b) asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice
- c) obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă;
- d) stimularea asocierii micilor fermieri;

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile prevăzute la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013:

P2- Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură din toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative și a gestionării durabile a pădurilor

Măsura corespunde obiectivelor art.17 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: ”Investiții în active fizice” (pentru măsurile care pot fi asimilate unui articol din Titlul III: Sprijinul pentru dezvoltarea rurală al Reg.(UE) nr. 1305/2013, se va menționa un singur articol al Regulamentului la care contribuie măsura propusă).

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție: 2A - Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole;

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

INOVARE - în agricultură, sprijinul va viza îndeosebi folosirea de soiuri de plante mai bine adaptate la secetă, rase de animale mai productive, tehnologii eficiente și moderne, instalații inovatoare. În sectorul de procesare al produselor agro-alimentare, vor fi încurajate acele tehnologii și echipamente cu un caracter inovator, care vor conduce la utilizarea, la o scară mai largă, a tehnologiilor moderne.

MEDIU și CLIMĂ - în cadrul acestei măsuri se vor încuraja investițiile ce vizează eficientizarea/economisirea consumului de apă, utilizarea energiei regenerabile în sectorul agroalimentar, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură, inclusiv în sectorul pomicol.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M1/3A; M8/3A

Sinergia cu ale măsuri din SDL: -

2. Valoarea adăugată a măsurii

Sprijinul și încurajarea asocierii micilor fermieri precum și prioritizarea proiectelor cu specific local contribuie la valoarea adăugată a măsurii. Această măsură va contribui la valoarea adăugată a produselor și vor conduce la creșterea competitivității și viabilității exploatațiilor ce conduc la creșterea suprafeței ocupate de culturi.

Măsura este dedicată sectoarelor prioritare specifice zonei: sectorul zootehnic (ovine, bovine, taurine și păsări) și vegetal (grâul și secara, porumbul și cartofii), iar valorile alocate sunt în cadrul măsurii sunt adaptate bugetului disponibil și nevoii teritoriului.

3. Trimiteri la alte acte legislative

- Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 807/2014 cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 566/2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi prevăzute în Ghidul Solicitantului.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

4.1. Beneficiari direcți:

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate ;
- cooperative (cooperativele agricole și societățile cooperative agricole), grupuri de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservește interesele membrilor;

4.2. Beneficiari indirecți

- Familiile fermierilor;
- UAT-urile din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior prin contribuția beneficiarilor direcți la Bugetul Local;
- Agenții economici cu rol de achizitor al produselor agricole din zonă.

5. Tip de sprijin

- Rambursare costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R. 1305/2014.
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor zootehnice;
- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor vegetale, inclusiv capacități de stocare, condiționare, sortare, ambalare a producției vegetale pentru creșterea valorii adăugate a produselor;

- Înființare și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări; Investiții în procesarea* produselor agricole* la nivel de fermă, precum și investiții în vederea comercializării (precum magazinele la poarta fermei sau rulotele alimentare prin care vor fi comercializate exclusiv propriile produse agricole);
- Investițiile de procesare la nivelul fermei vor fi realizate doar împreună cu investițiile în modernizarea/dezvoltarea fermei (considerate ca fiind proiecte ce vizează un lanț alimentar integrat și adăugarea de plus valoare la nivel de fermă).
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din propria activitate agricolă), ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013;
- Investiții pentru activități legate de înșămânțarea artificială a animalelor;

6.2. Cheltuieli eligibile și neeligibile - vor fi detaliate în Ghidul Solicitantului.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se realizeze în cadrul unei ferme cu o dimensiune economică de minimum 4.000 € SO;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Solicitantul trebuie să demonstreze asigurarea cofinanțării investiției;
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice;
- Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare

8. Criterii de selecție

- **Potențialul agricol al zonei:** proiecte care vizează potențialul zonal determinat în baza studiilor de specialitate;
- **Sector prioritar** - proiecte care vizează sectorul/sectoarele prioritare din teritoriul GAL conform analizei diagnostic precum: sectorul zootehnic (ovine, bovine, taurine și păsări) și vegetal (grâul și secara, porumbul și cartofii);
- Inovare - caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020¹⁰.
- **Asociere-fermierii** care dețin exploatații de dimensiuni mici și/sau medii, în cadrul cooperativelor sau a grupurilor de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare;

¹⁰ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

- **Mediu și climă:** se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

I. În cazul fermelor având dimensiunea economică până la 500.000 SO:

Rata sprijinului public nerambursabil va fi de 50% din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- ✓ în cazul proiectelor care prevăd **achiziții simple** - maximum 50.000 euro, respectiv 30.000 euro pentru fermele mici;
- ✓ în cazul proiectelor care prevăd **construcții-montaj** - maximum 70.000 euro pentru sectorul vegetal, respectiv 40.000 euro pentru fermele mici din sectorul vegetal și maximum 100.000 euro pentru legume în spații protejate (sere) și sectorul zootehnic, respectiv 70.000 euro pentru fermele mici din sectorul zootehnic;
- ✓ în cazul proiectelor care prevăd crearea de lanțuri alimentare integrate la nivelul exploatației agricole - maximum 80.000 euro, respectiv 50.000 euro pentru fermele mici;
- ✓ Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora cu 20 puncte procentuale suplimentare, dar rata sprijinului combinat nu poate depăși 90% în cazul fermelor mici și medii (cu dimensiunea până la 250.000 SO), respectiv 70% în cazul fermelor având între 250.000 și 500.000 SO, în cazul:
- ✓ Investițiilor realizate de tinerii fermieri, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanțare (așa cum sunt definiți la art. 2 al R (UE) nr. 1305/2013 sau cei care s-au stabilit în cei cinci ani anteriori solicitării sprijinului, în conformitate cu anexa II a R 1305);
- ✓ Proiectelor integrate;
- ✓ Investițiilor legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agro-mediu) și art. 29 (Agricultura ecologică) din R(UE) nr. 1305/2013;

II. În cazul cooperativelor și grupurilor de producători - 50% intensitate sprijin fără a depăși maximum 200.000 euro indiferent de tipul investiției;

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora cu 20 puncte procentuale suplimentare, dar rata sprijinului combinat nu poate depăși 90%, în cazul:

- ✓ Investițiilor colective realizate de formele asociative ale fermierilor (cooperative și grupuri de producători) și a proiectelor integrate;
- ✓ Investițiilor legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agro-mediu) și art. 29 (Agricultura ecologică) din R(UE) nr. 1305/2013;
- ✓ Investiții în zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la art. 32 R(UE) nr. 1305/2013;

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
2A	Numărul exploatațiilor agricole/beneficiari sprijiniți	4
6A	Locuri de muncă create	42
1A	Cheltuieli publice totale	300.000249.999,60€*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

FIȘA MĂSURII

ANTEPRENORIAL RURAL- M3/6A

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT :

Implementarea acestei măsuri este necesară pentru stimularea mediului de afaceri din spațiul rural prin susținerea financiară a întreprinzătorilor care realizează activități neagricole pentru prima dată (start-up în baza unui plan de afaceri) fie pentru cei care modernizează și/sau dezvoltă întreprinderile existente. Măsura contribuie la: ocuparea unei părți din excedentul de forță de muncă existent, la diversificarea economiei rurale, la creșterea venitorilor populației rurale și a nivelului de trai, la scăderea sărăciei și la conservarea excluderii sociale.

În cadrul acestei sub-măsuri se acordă sprijin pentru investiții microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural care creează sau dezvoltă activități non-agricole în zonele rurale.

De asemenea, sunt vizați fermierii sau membrii gospodăriilor lor agricole care doresc să-și diversifice activitățile economice prin practicarea de activități non-agricole în vederea creșterii veniturilor și creării de alternative ocupaționale.

Necesitatea implementării acestei măsuri de finanțare este justificată de slaba dezvoltare economică a zonei GAL. Așa cum reiese din datele statistice, analiza diagnostic a teritoriului precum și analiza SWOT principala sursă de venit a populației este realizată din activități agricole. Sectorul activităților non-agricole este slab dezvoltat și nu prezintă diversitate.

Așadar conform analizei diagnostic: principalele ramuri economice și ponderea lor în economia teritoriului GAL în care populația stabilă este ocupată sunt următoarele: agricultură și silvicultură 43,35%, industria prelucrătoare 15,67%, construcții 8,37%, comerț cu ridicata și amănuntul, reparații autovehicule, 6,77%, transport și depozitare, 4,33 %, administrație publică 3,19 %, sănătate și asistență socială 5,30%, învățământ 3,31%, alte activități de servicii 2,14%, hoteluri și restaurante 1,58%.

Așadar principalul loc din cadrul ramurilor economice îi revine agriculturii, cu 45,35% iar în ceea ce privește industria prelucrătoare cu 15,67% este reprezentată prin prelucrarea lemnului, precum și comerțul.

În teritoriul GAL există un număr de 272 de firme după cum urmează: Comuna Deda 39 de firme, Comuna Suseni 34, Ideciu de Jos 29, Brîncovenesti 17, Rușii Munți 24, Vătava 7, Aluniș 29, Răstolița 38, Lunca Bradului 39, Stînceni 16, însă din aceste firme aproximativ o treime sunt în inactivitate temporară, având în vedere lipsa resurselor financiare, resurselor umane specializate. Majoritatea firmelor sunt în domeniul industriei prelucrătoare și comerț. Restul domeniilor sunt slab sau deloc reprezentate, din acest considerent este imperios necesar stimularea domeniului non agricol din zona GAL.

Obiectivul de dezvoltare rurală al Reg(UE) 1305/2013: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă conform Regulamentului 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiective specifice ale măsurii:

- Diversificarea economiei rurale și stimularea mediului de afaceri din mediul rural din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Creșterea numărului de activități neagricole desfășurate în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice;
- Reducerea diferențelor dintre mediul rural și urban.
- Reducerea dependenței populației rurale de sectorul agricol prin diversificarea activităților economice ale fermierilor sau membrilor gospodăriilor agricole prin practicarea de activități neagricole în vederea creșterii veniturilor și creării de alternative ocupaționale.
- Crearea de locuri de muncă;

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile prevăzute la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013 și anume P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art.19 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 (pentru măsurile care pot fi asimilate unui articol din Titlul III: Sprijinul pentru dezvoltarea rurală al Reg.(UE) nr. 1305/2013, se va menționa un singur articol al Regulamentului la care contribuie măsura propusă).

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție:6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

Măsura contribuie la INOVARE și MEDIU. Proiectele selectate vor contribui la stimularea inovării în UAT prin activitățile economice nou înființate, prin contribuția adusă la dezvoltarea resurselor umane, prin crearea de locuri de muncă și combaterea sărăciei. Toate investițiile realizate în cadrul acestei măsuri vor fi din categoria celor ”prietenose cu mediul” fiind selectate cu prioritate proiectele care adoptă soluții de obținere a energiei din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M6/6B; M7/6C.

Sinergia cu ale măsuri din SDL: M4/6B; M5/6B; M6/6B; M7/6C.

2. Valoarea adăugată a măsurii:

Măsura contribuie la:

- Stimularea activităților economice noi din sfera serviciilor pentru populație sau pentru alte activități economice non-agricole din teritoriul GAL
- Dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how
- Crearea de noi locuri de muncă

Măsura de finanțare încurajează activitățile de producție, servicii medicale, sanitar-veterinare; producția de combustibil din biomasă (industria prelucrării lemnului fiind specifică teritoriului GAL).

Suma alocate prin prezenta măsură de finanțare adaptate bugetului disponibil și nevoii teritoriului.

3. Trimiteri la alte acte legislative:

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii.

R (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C14/02 cu privire la revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de actualizare.

Linii directoare comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate

Legislație Națională

Ordonanță de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare

Ordonanța de Urgență nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național;

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți

- micro-întreprinderi și întreprinderi non-agricole mici existente și nou înființate din spațiul rural;
- fermieri sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități non-agricole în zona rurală în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în microîntreprinderi și întreprinderi mici, cu excepția persoanelor fizice neautorizate.

Beneficiari indirecți:

- Persoanelor din categoria populației active aflate în căutarea unui loc de muncă.
- UAT-urile din teritoriul GAL prin contribuția noilor activități la Bugetul Local.

5. Tip de sprijin:

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R (UE) nr. 1305/2013
- Instrument financiar conform condițiilor detaliate în cap. 8.1

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

- Investiții pentru **producerea și comercializarea produselor non-agricole**, cum ar fi:
  - fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton;
  - fabricarea produselor chimice, farmaceutice;
  - activități de prelucrare a produselor lemnoase;
  - industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente;
  - fabricare produse electrice, electronice,
  - producerea de produse electrice, electronice, și metalice, mașini, utilaje și echipamente, producția de carton etc;
- Investiții legate de **furnizarea de servicii**, cum ar fi:
  - Servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare;
  - Servicii de reparații mașini, unelte, obiecte casnice;
  - Servicii de consultanță, contabilitate, juridice, audit;
  - Activități de servicii în tehnologia informației și servicii informatice;
  - Servicii tehnice, administrative, etc;
- Investiții pentru **producția de combustibil din biomasă** (ex.: fabricare de peleți și brichete) în vederea comercializării. Servicii tehnice, administrative, etc;

6.2. Acțiuni neeligibile:

- Prestarea de servicii agricole;
- Procesarea și comercializarea produselor prevăzute în Anexa 1 din Tratat;
- Producția de electricitate din biomasă ca și activitate economică
- ~~Acțiunile finanțate prin M6/8B – Ocrotirea Moștenirii rurale și dezvoltarea turismului:~~

6.4.6.3. Cheltuieli eligibile

- Construcția, extinderea și /sau modernizarea și dotarea clădirilor
- Achiziționarea și costuri de instalare, inclusiv în leasing de utilaje, instalații și echipamente noi
- Investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci
- Înființarea/modernizarea de firme de profil non-agricol

7. Condiții de eligibilitate:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția să se realizeze în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată pe baza prezentării unei documentații tehnico-economice;
- Investiția va fi precedată de o evaluare a impactului preconizat asupra mediului și dacă aceasta poate avea efecte negative asupra mediului, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Solicitantul de angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de 5 ani, de la ultima plată.

8. Criterii de selecție

- 8.1 **Relevanță:** se referă la modul în care realizarea acestui proiect rezolvă o problemă identificată ca fiind relevantă la nivel local.
- 8.2 **Sustenabilitate:** criteriul sustenabilitate se referă la potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului.

8.3 **Inovare:** Îndeplinirea acestui criteriu este dată de caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020”¹¹.

8.4 **Mediu și climă:** se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice.

Criteriile de selecția vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijin public nerambursabil va respecta prevederile R 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali.

- Intensitatea sprijinului public nerambursabil este de 70%.
- Intensitatea sprijinului public nerambursabil poate fi de 90%, în următoarele cazuri:
  - pentru solicitanții care desfășoară activități de producție, servicii medicale, sanitar-veterinare; producția de combustibil din biomasă, activități turistice;
  - pentru fermierii care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unor activități non-agricole.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6A	Locuri de muncă create	142
1A	Cheltuieli publice totale	400.000634.562,83€*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

Vor fi luate în considerare doar locurile de muncă nou create prin proiect, nu și cele existente înaintea primirii finanțării și menținute pe perioada de implementare și monitorizare a proiectului.

Activitatea de voluntariat nu se consideră crearea de locuri de muncă, însă constituirea de PFA și II poate fi luată în considerare la cuantificarea locurilor de muncă nou create.

¹¹ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

FIȘA MĂSURII

DEZVOLTAREA SATULUI ROMÂNESC - M4/6B

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT :

Dezvoltarea socio-economică a teritoriului Defileului Mureșului superior este indispensabil legată de existența unei infrastructuri rurale de existență și accesibilitatea serviciilor de bază, inclusiv a celor de agrement, a celor sociale și culturale. Acesta reprezintă o cerință esențială pentru creșterea calității vieții, care poate aduce o contribuție la incluziunea socială, inversarea tendințelor de declin economic și social și depopulare a teritoriului.

Măsura de finanțare "Dezvoltarea satului românesc" își propune să contribuie la dezvoltarea socio-economică a teritoriului și reducerea decalajului dintre mediul urban și mediul rural prin oferirea unor soluții la problemele identificate în urma animării teritoriului așa cum sunt prezentate în analiza SWOT.

Astfel cum se prezintă în analiza diagnostic și analiza SWOT, teritoriul GAL prezintă diverse probleme în ceea ce privește infrastructura de utilitate publică precum: infrastructura de iluminat, amenajarea spațiilor publice, starea clădirilor publice, serviciile publice, infrastructură privind protecția populației etc.

Așadar, infrastructura de iluminat public este învechită și necesită îmbunătățiri, mai ales în ceea ce privește eficiența energetică. Din cele 10 comune, mai puțin de 50% au făcut investiții recente în infrastructura de iluminat (respectiv: Rușii Munți, Brîncovenești, Lunca Bradului și Suseni), restul rețelelor sunt învechite și prezintă un consum de energie ridicat.

Deși copiii și persoanele tinere reprezintă 34% din totalul populației (respectiv 8644 pers) doar o mică parte din aceștia beneficiază de spații de agrement (parcuri, locuri de joacă, terenuri de sport) amenajate. Spațiile publice cum ar fi piețele centrale, parcuri sau locurile de joacă sunt existente în 90% din teritoriul GAL însă, acestea necesită modernizări și dotări corespunzătoare astfel încât să poată oferi un nivel de trai mai ridicat, un confort suplimentar în mediul rural care să contribuie la reducerea disparităților dintre mediul urban și mediul rural. Așadar, s-a constatat faptul că majoritatea spațiilor publice de agrement existente necesită reabilitare nefiind amenajate corespunzător.

Majoritatea populației utilizează bicicleta ca mijloc principal de transport, iar conform animării teritoriului reiese faptul că în teritoriu se practică cicloturismul deși în niciuna dintre cele zece comune din teritoriul GAL nu există piste de biciclete amenajate dar mai ales o pistă care să facă legătura între satele din teritoriu.

În fiecare din cele 10 comune există clădiri publice care sunt într-un stadiu avansat de degradare și nu pot fi utilizate deoarece necesită reabilitare iar UAT-urile nu își permit din bugetele locale să aloce fonduri pentru astfel de investiții. Așadar, clădiri precum:

dispensare, biblioteci comunale chiar și sediile Unităților Administrativ teritoriale și altele riscă să devină inutilizabile dacă nu se realizează investiții în acest sens. Reabilitarea/modernizarea acestora ar contribui la îmbunătățirea calității vieții în teritoriul GAL și/sau al creșterii performanței de mediu a așezărilor.

S-a identificat de asemenea necesitatea investițiilor în infrastructura socială pentru comunitățile marginalizate, având în vedere că în teritoriul GAL există 999 de persoane care fac parte din comunități marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială respectiv: 486 persoane în localitatea Fițcău din comuna Aluniș, din care sub 20% sunt persoane de etnie romă și 513 persoane în localitatea Neagra, comuna Lunca Bradului.

Creșterea animalelor reprezintă una din principalele surse de venituri ale populației din zonă, iar târgurile de animale reprezintă o activitate care se desfășoară cu tradiție deși nu există locuri amenajate corespunzător, dotate la standarde europene care să permită desfășurarea cu regularitate a târgurilor și să aducă un renume în zonă. Aceeași situație este resimțită și la nivelul piețele agro-alimentare.

În concluzie, cele prezentate mai sus reprezintă principalele probleme cu care se confruntă teritoriul GAL în ceea ce privește infrastructura de utilitate publică și respectiv "Dezvoltarea satului românesc".

Obiectivul de dezvoltare rurală: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă conform Regulamentului 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiectivele specifice ale măsurii:

- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale, implicit diminuarea gradului de sărăcie;
- Îmbunătățirea serviciilor publice locale prin dotarea lor cu echipamente necesare;
- Îmbunătățirea siguranței publice prin înființarea și/sau monitorizarea rețelelor de iluminat public și prin instalarea sistemelor de supraveghere;
- Îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază și a infrastructurii de utilitate publică destinate populației rurale contribuind la dezvoltarea economică a teritoriului și implicit la reducerea decalajului dintre mediul urban și mediul rural.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile prevăzute la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013 și anume P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 și anume:

- alin. 1, lit. (b): investiții în crearea, îmbunătățirea și extinderea tipurilor de infrastructuri la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din resurse regenerabile și al economiei energiei;
- alin. 1, lit. (d): investiții în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale și a infrastructurii aferente;
- alin. 1, lit. (g): investiții orientate spre transferul activităților și transformarea clădirilor sau a altor instalații aflate în interiorul sau în apropierea așezărilor rurale, în scopul îmbunătățirii calității vieții sau al creșterii performanței de mediu a așezării respective.

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6B) încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale;

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

INOVARE: o infrastructură îmbunătățită permite afacerilor din mediul rural să se dezvolte și încurajează spiritul antreprenorial și inovator. Vor fi selecționate cu prioritate investițiile care demonstrează caracterul inovativ al acțiunilor propuse prin proiect.

Una dintre acțiunile inovatoare ale acestei măsuri ar putea fi investițiile în servicii și/sau infrastructură privind protecția populației prin utilizare panourilor de avertizare a evenimentelor meteo severe, un sistem inovativ ce are ca scop prevenirea și reducerea daunelor materiale, prevenirea pierderilor de vieți omenești cât și aflarea valorilor (temperatura, viteza vântului și umiditatea) de la amplasamentul panoului.

PROTECȚIA MEDIULUI:

Potențialii beneficiari sunt sprijiniți ca în cadrul proiectelor să utilizeze soluții care conduc la eficientizarea consumului de energie. Reducerea consumului de energie prin măsuri de eficientizare a consumului și prin utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile reprezintă o bună condiție pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În cadrul procesului de proiectare trebuie luate în considerare materiale care asigură impactul minim asupra mediului.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M6/6B

Sinergia cu ale măsuri din SDL: M3/6A; M5/6B, M6/6B, M7/6C contribuie la realizarea priorității 6 "Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale".

2. Valoarea adăugată a măsurii:

La proiectarea investițiilor cu construcții se impune luarea în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj. Se pune un mare accent la eficientizarea energetică a investițiilor prin utilizarea energiei regenerabile.

Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale, îmbunătățirea serviciilor publice locale, a siguranței publice și/sau îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază finanțate prin prezenta măsură de finanțare vor conduce la valoarea adăugată a teritoriului din Defileul Mureșului Superior, îmbunătățind nivelul de trai și vor reduce decalajul dintre mediul urban și mediul rural.

3. Trimiteri la alte acte legislative :

- Reg. (UE) nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;
- Reg. (UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului;
- Reg. (UE) nr. 1407/2014 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis;
- R (UE) nr. 480/2014 de completare a R (UE) nr. 1303/2013
- R (UE) nr. 808/2014 de stabilire a normelor de aplicare a R (UE) Nr. 1305/2013
- Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr 489/2006 privind libertatea religiei și regimul general al cultelor - republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Alte acte legislative astfel cum vor fi prevăzute în Ghidul Solicitantului.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare din teritoriul Asociației GAL Defileul Mureșului Superior;

Beneficiari indirecți:

- comunitatea locală din localitățile în care se implementează proiectul și/sau din localitățile aferente teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior;
- mediul privat din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- societatea civilă;
- persoanele defavorizate, inclusiv persoanele de etnie rromă, comunitățile marginalizate;
- persoanele cu dizabilități în urma investițiilor care prevăd realizarea unor facilități pentru acestea.

5. Tip de sprijin (conform art. 67 din Reg. (UE) nr. 1303/2013)

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile

- Înființarea, amenajarea spațiilor publice și de agrement pentru populația rurală (de ex: amenajate piețe centrale, amenajare parcuri publice, mobilier stradal, terenuri de sport înființare/amenajare piste de biciclete etc.);
- Îmbunătățirea infrastructurii sociale (altele decât cele finanțate prin M5/6B) precum: infrastructura pentru comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială; construcții capele mortuare; înființarea și dotarea centrelor de tip after-school (care se regăsesc înafara incintei școlilor) etc;
- Înființarea/dezvoltarea/modernizarea și dotarea infrastructurii de valorificare a produselor locale (ex. piețe agro-alimentare, târguri de animale etc.);
- Înființarea și/sau extinderea rețelei publice de iluminat;
- Achiziționarea de utilaje, echipamente pentru serviciile publice locale în cadrul comunelor;
- Modernizarea /reabilitarea clădirilor publice (ex: sediu primărie, dispensare, biblioteci comunale etc) inclusiv asigurarea de facilități în spații publice pentru persoanele cu dizabilități;
- Investiții privind reducerea consumului de energie: ex: energie verde pentru clădiri publice, lămpi LED pentru sistemul de iluminat public etc.;
- Investiții în servicii și/sau infrastructură privind protecția populației (ex: sisteme de supraveghere, Panouri Avertizare Evenimente Meteo Severe etc.)

6.2. Acțiuni neeligibile:

- Investiții care intră sub incidența proiectelor finanțate prin sM. 7.2. a Programului Național de Dezvoltare Rurală;

- Investiții în infrastructură care nu este de utilitate publică.
- Investiții care intră sub incidența proiectelor finanțate prin M5/6B din cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală GAL Defileul Mureșului Superior.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală a GAL Defileul Mureșului Superior, sau cu strategia de dezvoltare locală a UAT-ului și/sau strategia de dezvoltare județeană;
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia.

8. Criterii de selecție

8.1.Impact: proiecte cu impact micro-regional în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;

8.2.Sustenabilitate: criteriul sustenabilitate se referă la potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului.

8.3.Inovare: Îndeplinirea acestui criteriu este dată de caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020¹².

8.4.Mediu și climă: se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice, ex: construcția/modernizarea/reabilitarea prevede soluții privind eficiența energetică și protecția mediului;

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

9.1. Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele de utilitate publică, **negeneratoare de venit** și nu va depăși 40.000 euro/proiect.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	25.372 pers.
6A	Locuri de muncă create	0
1A	Cheltuieli publice totale	400.000661.963,83 €*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

¹² Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

FIȘA MĂSURII INFRASTRUCTURĂ SOCIALĂ- M5/6B

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT :

Serviciile sociale sunt acțiuni directe de asistență care, din păcate, sunt insuficient dezvoltate pe teritoriul GAL pentru a răspunde în mod adecvat nevoilor populației. Astfel, cum este evidențiat și în cadrul analizei SWOT, pe teritoriul GAL s-au identificat trei centre sociale: în comuna Aluniș, satul Lunca Mureșului există un „Centru de îngrijire și asistență socială”, și o casă de copii: Casa de copii „Tulipán” iar în comuna Deda există un centru medico-social de tip rezidențial pentru persoane vârstnice cu diferite afecțiuni asistați medical. Centrul medico-social asigură 25 de locuri de cazare, atât pentru femei cât și pentru bărbați, pacienții fiind în general din zona comunei Deda, de pe Valea Mureșului din Lunca Bradului, Răstolița, chiar și din Reghin și Târgu-Mureș.

Aceste servicii, deși au evoluat, sunt încă incapabile să absoarbă mare parte dintre cazurile de marginalizare sau excludere socială, iar **cele trei centre sociale nu au capacitatea de a deservi întreg teritoriul GAL (25.372 locuitori)**. Ele sunt destinate cu preponderență persoanelor cu handicap sau copiilor, fie servicii acordate în centre specializate, fie că e vorba de asistență medicală personalizată pentru persoanele vârstnice. În afara acestor două categorii de beneficiari, copiii și persoanele cu handicap, rămân insuficient deserviți vârstnicii cu probleme de inserție socială, familiile instabile din cauza violenței, tinerii care provin din instituțiile pentru protecția copilului. Pentru toate aceste categorii, soluția alocării de bani pentru ajutor social sau alocațiile existente sunt insuficiente și foarte costisitoare. Soluția optimă constă în **dezvoltarea infrastructurii necesare dezvoltării serviciilor și programelor sociale**.

Populația stabilă cu vârsta de peste 60 de ani reprezintă 25,09% (6365 persoane) din populația totală a GAL Defileul Mureșului Superior. Din cele 6365 de persoane vârstnice 54,93% (3496 persoane) reprezintă persoane cu vârsta de peste 70 de ani. Conform analizei SWOT, în domeniul asistenței sociale a persoanelor vârstnice pe teritoriul GAL lipsesc: serviciile de îngrijire la domiciliu de scurtă și lungă durată pentru a acoperi nevoile cât mai multor vârstnici, pentru prevenirea instituționalizării, a marginalizării și a izolării, deoarece odată cu înaintarea în vârstă, crește riscul de a prezenta boli, invaliditate și implicit dependență. Totodată nu sunt prezente serviciile de supraveghere și menținere a sănătății, servicii de recuperare/ reabilitare funcțională; serviciile de protecție a sănătății și îndeosebi la serviciile medicale de bază, care să sprijine persoanele vârstnice care trăiesc în localități izolate geografic de centrul de comună.

Necesitatea investițiilor în infrastructura socială pentru comunitățile marginalizate, este justificată totodată de prezența în teritoriul GAL a unui nr. de 999 de persoane care fac parte din comunități marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială respectiv: 486 persoane în localitatea Fițcău din comuna Aluniș, din care sub 20% sunt persoane de etnie rromă și 513 persoane în localitatea Neagra, comuna Lunca

Bradului. Coroborat cu faptul că 41,96% din populația aflată pe teritoriul GAL se regăsește în zone sărace, respectiv 4 din cele 10 comune cu IDUL mai mic de 55.

Obiectivul de dezvoltare rurală al Reg (UE) 1305/2013: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă conform Regulamentului 1305 din 2013, art. 4, lit. (c) prin sprijinirea activităților organizațiilor societății civile.

Obiectivele specifice ale măsurii sunt:

- Consolidarea societății civile;
- Participarea activă a societății civile în dezvoltarea comunității;
- Creșterea numărului de beneficiari de servicii sociale din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Integrarea grupurilor vulnerabile și a minorităților rromene;
- Combaterea segregării și marginalizării;

Măsura contribuie la prioritățile prevăzute la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013: și anume P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013, litera (d) investiții în crearea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale și a infrastructurii (pentru măsurile care pot fi asimilate unui articol din Titlul III: Sprijinul pentru dezvoltarea rurală al Reg.(UE) nr. 1305/2013, se va menționa un singur articol al Regulamentului la care contribuie măsura propusă).

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prevăzute la art.5, Reg. UE, nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale ale Reg. (UE) 1305/2013:

INOVARE: Centrele multifuncționale integrează mai multe activități ale ONG-urilor ale organizațiilor societății civile, asigurând infrastructura necesară desfășurării activităților. Caracterul inovator al măsurii este definit de incubarea organizațiilor societății civile în centre de resurse ce va avea ca și rezultat încurajarea creșterii gradului de încredere în teritoriul societății civile dar și a autorităților locale oferind un real suport de dezvoltare.

PROTECȚIA MEDIULUI: Potențialii beneficiari sunt sprijiniți ca în cadrul proiectelor să utilizeze soluții care conduc la eficientizarea consumului de energie. În cadrul procesului de proiectare se impune luarea în considerare de materiale care asigură impactul minim asupra mediului.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: complementară cu măsura M4/6B în sensul că beneficiarii măsurii M4/6B vor fi și beneficiarii acestei măsurii (M5/6B).

Sinergia cu ale măsuri din SDL: M3/6A; M4/6B; M6/6B; M7/6C

2. Valoarea adăugată a măsurii

Sprijinirea organizațiilor ale societății civile și înființarea centrelor multifuncționale ale societății civile reprezintă o abordare integrată prin care organizațiile societăților civile pot să inducă dezvoltarea viabilă și sustenabilitatea serviciilor sociale în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior. Totodată această abordare reprezintă o noutate în teritoriu.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare; Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările

ulterioare; Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 219/2015 privind economia socială; O.G. nr. 68/2003, cu modificările și completările ulterioare; H.G. nr. 539/2005, cu modificările și completările ulterioare.

Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi stabilite ulterior în Ghidul Solicitantului al măsurii.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- unități de cult conform legislației în vigoare din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;
- Grupul de Acțiune Locală - în cazul în care nici un solicitant nu-și manifestă interesul pentru accesarea măsurii. În acest caz, pentru evitarea conflictului de interese, verificarea eligibilității și a criteriilor de selecție se va efectua de către altă entitate ce va fi stabilită prin documentele de implementare a sub-măsurii 19.2.

Beneficiari indirecți:

- Persoanele din comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (minoritate rromă și non-rromă);
- Grupurile vulnerabile din teritoriul GAL precum: persoanele cu dizabilități, persoane vârstnice, victime ale violenței în familie, persoane fără adăpost; persoanelor cu diferite adicții (consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc.), victime ale traficului de persoane; persoane private de libertate, persoane cu afecțiuni psihice, persoane din comunități izolate, șomeri de lungă durată etc.
- Personalul din cadrul serviciilor create la nivelul comunității care vor funcționa în cadrul infrastructurii sociale;
- Aparținătorii grupurilor vulnerabile și/sau de minorități.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile

6.1.1. **Înființarea/construirea/modernizarea și/sau dotarea infrastructurii sociale** destinate serviciilor sociale de tip nerezidențial (*servicii de îngrijire personală, servicii de recuperare/reabilitare, servicii de inserție/reinserție socială etc*) cum ar fi:

- centre de zi (*exemplificativ și nu limitativ: centre medico-sociale - asistență și îngrijire medicală fără cazare; centre de zi pentru servicii de asistență pentru persoane victime ale traficului de persoane, centre de zi destinate persoanelor adulte, centre de zi de socializare și petrecere a timpului liber (tip club); centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilități; centre de zi pentru copii; centre de zi pentru familie cu copii; centre de zi victimele violenței în familie și agresori; centre de zi pentru persoane toxico-dependente, pentru persoane cu diferite adicții: droguri, alcool, alte substanțe toxice etc; centre de zi pentru asistență*

și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie;; centre de incluziune a minorităților rrome etc; centre after-school;)

- centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu; cantine sociale;
- servicii mobile de acordare a hranei (*exemplificativ și nu limitativ: centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie;*)
- ambulanță socială etc.

6.1.1. Înființarea/construirea/modernizarea și/sau dotarea infrastructurii sociale de forma centrelor multifuncționale destinate societății civile care pot să deservească mai multe tipuri de servicii din cele menționate mai sus dar și orice alte activități destinate societății civile (activități de interes public desfășurate de ONG-urile din teritoriu: cum ar fi ateliere de meșteșuguri și îndeletniciri tradiționale, activități culturale etc)

6.2. Acțiuni neeligibile:

- **Înființarea/construirea/modernizarea și/sau dotarea infrastructurii sociale de tip rezidențial;**

6.3. Cheltuieli eligibile

- construcția, extinderea și/sau modernizarea și/sau dotarea clădirilor;
- achiziționarea și costurile de instalare, inclusiv în leasing de utilaje, instalații și echipamente noi;
- investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci;
- costuri generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd doar achiziții.
- Dotarea spațiilor de agrement aparținătoare infrastructurii sociale;

6.4. Cheltuieli neeligibile:

- Cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand";
- Cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția costurilor generale definite la art. 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare;
- Cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane cu excepția mijloacelor de transport specializate;
- Cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- Cheltuieli în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013
- Cheltuieli care fac obiectul finanțării altor programe europene/naționale, conform Cap. 14 și 15-PNDR

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibil;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie obligatoriu să aibă în vedere evitarea segregării conform specificațiilor ce vor fi detaliate în Ghidul Solicitantului;
- Investiția să se realizeze în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior

- Cel târziu la finalizarea implementării proiectului, investiția în infrastructura socială trebuie să asigure funcționarea prin operaționalizarea infrastructurii de către o entitate acreditată ca furnizor de servicii sociale
- Solicitantul de angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de 5 ani, de la ultima plată

8. Criterii de selecție -

8.1. Sustenabilitate: criteriul sustenabilitate se referă la potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului.

8.2. Inovare: Îndeplinirea acestui criteriu este dată de caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020¹³.

8.3. Mediu și climă: se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice. Ex: construcția/modernizarea/reabilitarea prevede soluții privind eficiența energetică și protecția mediului;

8.4. Numărul de locuri de muncă nou create;

8.5. Prioritizarea investițiilor: vor avea prioritate solicitanții care sunt acreditați ca și furnizori de servicii sociale, nefiind un criteriu de eligibilitate;

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil pe proiect/beneficiar va fi cuprins între 5.000 € - 80.000 €.

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsurii va fi 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele de utilitate publică, **negeneratoare de venit** și nu va depăși 80.000 euro.

Sprijinul public nerambursabil pentru proiectele care intră sub incidența regulii de minimis conform Regulamentului UE nr. 14707/2013, ajutoarele de minimis pe o perioadă de 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/beneficiar.

Intensitatea sprijinului pentru măsurile care intră sub incidența regulii de minimis va fi:

- Pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%
- Pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică: până la 100%
- Pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

9. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	Min. 3437 pers.
6A	Locuri de muncă create	~~02~~
1A	Cheltuieli publice totale	~~80.000~~ 112.400,32 €*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

¹³ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

FIȘA MĂSURII

OCROTIREA MOȘTENIRII RURALE ȘI DEZVOLTAREA TURISMULUI - M6/ 6B

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT:

Măsura Ocrotirea Moștenirii Rurale și dezvoltarea turismului are ca scop transformarea teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior într-o destinație atractivă pentru turiști precum și conservarea tradițiilor, a meșteșugurilor și promovarea produselor tradiționale care reflectă specificul aparteninței teritoriului.

Așa cum se prezintă analiza diagnostic a teritoriului coroborat cu analiza SWOT, se poate constata faptul că arealul GAL Defileul Mureșului Superior are o bogăție minunată a atracțiilor naturale și antropice: resurse atractive ale reliefului, potențial climatic și bioclimatic, potențial hidro-geografic, potențial bio-geografic, obiective istorico-culturale, obiective arhitectonice rurale, obiective culturale și sportive, evenimente socio-culturale de importanță turistică și nu în ultimul rând potențial turistic etnografic. De asemenea pe întreg teritoriul GAL există arii protejate: 6 situri Natura 200 pe o suprafață de 852,701 km², 3 arii naturale protejate: "Defileul Deda Toplița, Parcul Natural Defileul Mureșului Superior și Rezervația cu lalea peștișă, 1 parc de importanță națională: Parcul Național Călimani. 9 din cele 10 componente ale teritoriului GAL sunt considerate zone cu valoare naturală ridicată HNV. Însă toate aceste resurse de care dispune zona nu sunt exploatate la adevărata lor valoare și mulți turiști nu cunosc frumusețea zonei care o recomandă. Totodată conform OUG nr. 142 din 28/10/2008, 5 din cele 10 comune sunt evidențiate în lista UAT-urilor cu resurse naturale și antropice mari și foarte mari dar cu probleme în ceea ce privește infrastructura turistică.

De asemenea la nivelul GAL Defileul Mureșului Superior există o serie de vestigii istorice cu o importanță deosebită care pot constitui obiective turistice unice și extraordinare iar investițiile în acest domeniu ar contribui la conservarea moștenirii rurale a zonei care este în curs de dispariție.

Serviciile turistice cum ar fi activități sau programe care să ofere diverse modalități pentru petrecerea timpului liber conducând astfel la oferirea unor pachete turistice incomplete sunt insuficient dezvoltate. Structurile de primire turistică sunt puține și majoritatea de capacitate foarte mică. În Baza de date Tempo-online al INSSE, pentru anul 2015 se regăsesc 7 structuri de cazare în Lunca Bradului, Răstolița, Deda și Rușii Munți (de tip hoteluri, cabane turistice, sate de vacanță, agropensiuni) cu peste 5 locuri de cazare. Totuși pe lângă aceste date statistice în urma animării teritoriului s-au mai identificat cel puțin 7 unități de cazare (majoritatea în com. Stânceni). Tendința în ultimii ani este în creștere dar insuficientă pentru a acoperi întreg potențialul.

În zona GAL Defileul Mureșului Superior se află sate deosebit de interesante prin valorile etno-folclorice, meșteșuguri, gastronomie tradițională, produse de creație artistică și prin deținerea unor valori recunoscute istorice sau culturale. Însă în urma animării teritoriului, astfel cum se prezintă și în analiza SWOT s-a constatat că deși există

numeroase ONG-uri care au ca și scop promovarea și conservarea tradițiilor, obiceiurilor și a meșteșugurilor, acestea nu dispun de resursele financiare și materiale necesare pentru implementarea unor activități de impact în teritoriu. De aceea această măsură de finanțare va oferi posibilitatea susținerii acestor activități.

Comunele de pe teritoriul GAL păstrează obiceiurile și datinile locale, se păstrează tradițiile legate de evenimentele religioase, schimbarea anotimpurilor și sărbătorile legate de muncă. În urma activității de animare din teritoriu GAL și a prelucrării datelor rezultate în urma chestionării populației, a reieșit faptul că teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior deține o gastronomie locală cu unele preparate specifice (tocana de miel/ied, găluște cu pasat, balmoșul, etc), precum și produse tradiționale cum ar fi ceapa roșie din Suseni, magiunul de prune Silvoiața din Rușii-Munți, brânzeturile și țuica din Deda, siropul din conuri și muguri de brad din Stânceni, etc.). Aceste obiceiuri cât și produsele gastronomice tradiționale ar putea fi integrate și valorificate în cadrul pachetelor turistice și/sau în cadrul unor ateliere pentru conservarea meșteșugurilor și îndeletnicirilor tradiționale.

S-a identificat un interes din partea populației în ceea ce privește activitatea de rafting. Pentru acest tip de activitate există un potențial neexploatat de întreprinzătorii din zonă, cei care organizează evenimente sau asigură servicii pentru petrecerea timpului liber sunt din Tg-Mureș sau din alte zone mai îndepărtate ale țării.

Așadar prezenta măsură de finanțare urmărește valorificare resurselor naturale și antropice din zona Defileul Mureșului Superior.

Obiectivul de dezvoltare rurală „obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă” din Regulamentul 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiectivele specifice al măsurii:

1. valorificarea patrimoniului natural, cultural și istoric de pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior astfel încât acesta să contribuie la atragerea turiștilor în teritoriu și indirect la dezvoltarea economiei locale;
2. favorizarea competitivității agriculturii prin stimularea comercializării și/sau promovării produselor locale;
3. favorizarea competitivității sectorului non agricol prin stimularea comercializării și/sau promovării produselor și/sau serviciilor locale;
4. susținerea și promovarea formelor asociative prin investiții pentru dezvoltarea activității acestora.

Măsura contribuie la prioritatea prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013: P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) 1305/2013 „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”, litera (e) „Investiții de uz public în infrastructura de agrement, în informarea turiștilor și în infrastructura turistică la scară mică;

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6B prevăzut la art. 5, al. 3, lit. (a) din Reg. (UE) 1305/2013, „Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale”

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

INOVARE - proiectele finanțate prin această măsură vor fi inovative, fiind vorba de investiții pentru păstrarea specificului zonei, conservarea patrimoniului cultural specific precum și dezvoltarea turismului montan specific zonei.

PROTECȚIA MEDIULUI - Măsura contribuie la acest obicei transversal prin încurajarea proiectelor care la modernizarea infrastructurii de acces la obiectivele de patrimoniu utilizează soluții corespunzătoare de colectare a deșeurilor, precum și a proiectelor care utilizează soluții ce conduc la eficientizarea consumului de energie.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M3/6A; M4/6B;

Sinerгия cu alte măsuri din SDL:: M3/6A; M4/6B; M5/6B; M7/6C

2. Valoarea adăugată a măsurii

Valoarea adăugată măsurii constă în faptul că veniturile încasate în teritoriu nu se rezumă doar la unitățile de primire turistică, ci și la restaurante/ magazine/ furnizori servicii de agrement/ ATM-uri/unități bancare etc. De asemenea, conservarea/promovarea anumitor elemente de patrimoniu imaterial (meșteșuguri îndeosebi) va duce la apariția unor potențiale surse de venit pentru localnici, din partea turiștilor. Totodată sinergia cu celelalte măsuri și potențialul multiplicator pe care îl are vor conduce la o dezvoltare continuă, durabilă și sustenabilă a teritoriului.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Reg. (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1407/2014 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis cu modificările și completările ulterioare; O.U.G 34/2006 cu modificările și completările ulterioare; Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi stabilite ulterior în Ghidul Solicitantului al măsurii.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă):

Beneficiari direcți:

- comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- ~~agenții economici, ce se încadrează în categoria microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) conform legislației în vigoare Legea 346/2004,~~
- unități de cult conform legislației în vigoare;
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- Turiștii din România și din străinătate
- Agenții economici
- Localnicii din teritoriul GAL;
- Breslele de meșteșugari

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

6.1.1. Componenta A - Ocrotirea moștenirii rurale

- a) dotarea cu echipamente necesare pentru animarea obiectivelor de patrimoniu și sau pentru activitățile desfășurate cu scopul conservării tradițiilor și obiceiurile din zona GAL Defileul Mureșului Superior (costume tematice, instrumente muzicale, echipamente de proiecție/sunet etc.);

- b) restaurarea/renovarea/reabilitarea/dotarea de spații destinate păstrării și transmiterii de meșteșuguri, tradiții și alte tipuri de activități tradiționale - cum ar fi ateliere pentru diferite meșteșuguri, șezători etc.
- c) refuncționalizarea și/sau schimbarea funcțiunii unor obiective/construcții (de exemplu mori de apă, șuri, cuptoare, fântâni, etc), care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic;

6.1.2. Componenta B - Turism

- a) Construcția, modernizarea, extinderea și/sau dotarea structurilor de primire turistică (altele decât agropensiuni) precum: tabere, locuri de campare etc.
- b) Investiții în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică precum (exemplificativ și nu limitativ): amenajări de ștranduri și piscine, băi sărate, saline artificiale, parcuri de distracții, parcuri montane de aventură, trasee pentru echitație, infrastructură pentru activități de rafting, debarcadere, pontoane etc
- c) Înființare/Amenajare de trasee turistice¹⁴ pentru drumeții (marcaje, indicatoare de informare, orientare și avertizare, poteci etc) trasee de cicloturism, schi de tură, echitație, trekking montan, puncte de belvedere, platforme și foioșoare de observare, popasuri, toalete ecologice, coșuri de gunoi etc
- d) Investiții privind promovarea activităților și/sau a infrastructurii turistice: panouri de informare, ghiduri turistice.

6.2. Tipuri de cheltuieli eligibile aferente investițiilor¹⁵:

- a) Achiziția (inclusiv prin leasing) sau renovarea de bunuri imobile, cu excepția imobilelor de locuit;
- b) Achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi (în limita valorii pe piață a activului);
- c) Costuri generale ocazionate de cheltuielile menționate la pct. a) și b) precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd doar achiziții.
- d) Următoarele investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci;
- e) Achiziția de dotări în concordanță cu specificul acțiunii și activității.

6.2.1. Tipuri de cheltuieli ne-eligibile

- Cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand";
- Cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția costurilor generale definite la art. 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare;
- Cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane;
- Cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- Cheltuieli în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013.

---

¹⁴ de utilitate publică

¹⁵ Conform R1305/2013, Art. 45, al (2)

7. Condiții de eligibilitate

Pentru a putea primi sprijin în cadrul prezentei măsuri, solicitantul sprijinului trebuie să îndeplinească următoarele condiții minime de eligibilitate:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală a GAL Defileul Mureșului Superior, strategia de dezvoltare locală a UAT-ului și/sau strategia de dezvoltare județeană;

8. Criterii de selecție

8.1. Relevanță: se referă la modul în care realizarea acestui proiect rezolvă o problemă identificată ca fiind relevantă la nivel local.

8.2. Sustenabilitate: criteriul sustenabilitate se referă la potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului.

8.3. Inovare: Îndeplinirea acestui criteriu este dată de caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020¹⁶.

8.4. Mediu și climă: se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil va respecta prevederile R(CE)nr.1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali.

Intensitatea sprijinului va fi după cum urmează:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

10.Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/ infrastructuri îmbunătățite	25.372 pers.
6A	Locuri de muncă create	04
1A	Cheltuieli publice totale	202.50741.956 €*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

¹⁶ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572

FIȘA MĂSURII

SPRIJIN PENTRU INFRASTRUCTURA DE BANDĂ LARGĂ ÎN MEDIUL RURAL - M7/6C

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT :

Așa cum se prezintă în analiza SWOT, în prezent există o conectivitate slabă la internet în bandă largă în zona GAL Defileul Mureșului Superior, în principiu în ceea ce privește viteza broadband cauzată atât de lipsa unei infrastructuri moderne TIC cât și de veniturile slabe ale populației rurale care se confruntă, implicit, cu un nivel scăzut de aptitudini TIC.

~~Localitățile care figurează în lista zonelor albe furnizată de ANCOM, justifică de asemenea necesitatea implementării unei astfel de măsuri de finanțare. Toate cele 10 comune se regăsesc în lista zonelor albe, mai exact 21 de localități de pe teritoriul celor 10 comune. Din cele 21 de localități nici una nu figurează pe lista investițiilor Investiții MADR prin Submăsura 322 e) actualizat 26.01.16, iar în 8 din cele 21 de localități există intenții de investiții private dar pentru care până la data elaborării SDL se confirmă faptul că pentru nici una din aceste localități nu există emise autorizații de construire.~~

În urma animării terenului reiese necesitatea dezvoltării unor servicii de internet în bandă largă în principalele puncte de interes precum centre comunale, biblioteci, școli administrației locale, care să permită îmbunătățirea informării, un schimb mai bun de cunoștințe și o inovare intensificată în ferme și exploatații. Totodată reiese necesitatea unor măsuri care să permită investiții în infrastructuri de e-guvernare.

Totodată accesul la infrastructura de bandă largă ar putea aduce foarte multe beneficii în sectorul agricol, fiind unul din principalele sectoare de activitate din teritoriu. Astfel, activitățile în agricultură vor putea implementa investiții inovative care se bazează pe existența unei infrastructuri de internet cum ar fi: monitorizare culturilor de pământ, a animalelor sau chiar și operarea anumitor echipamente de la distanță.

Modernizarea infrastructurii TIC și a serviciilor de comunicații în comunitățile locale va facilita o participare mai intensă a populației din spațiul rural la procesul de creștere economică, ducând astfel la reducerea disparităților legate de calitatea serviciilor dintre zonele rurale și centrele urbane, motivând tinerii să rămână sau să se întoarcă în spațiul rural.

Prin intermediul unei astfel de infrastructuri, teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior va deveni mai atractiv pentru dezvoltarea socio-economică, pentru dezvoltarea și promovarea turismului, inclusiv pentru inițierea și dezvoltarea afacerilor, pentru facilitarea schimbului de informații și a creării unei baze de cunoștințe comune, pentru servicii de sănătate și de învățământ, on-line.etc.

Măsura propusă asigură complementaritatea intervențiilor ce vizează infrastructura de internet în bandă largă - rețea de distribuție și rețea de acces, demarate și finanțate prin

POC, acoperind zonele aferente comunelor și orașelor cu populație mai mică de 20.000 de locuitori.

Obiectiv de dezvoltare rurală: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă conform Regulamentului 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiectivele specifice ale măsurii:

- Îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația din teritoriul Defileul Mureșului Superior și asigurarea accesului la infrastructura de comunicații de bandă largă;
- Crearea și modernizarea infrastructurii fizice de bază din zonele rurale;
- Stimularea investițiilor în infrastructura de acces de generație următoare (NextGenerationNetwork-NGN) în teritoriul GAL, contribuind la creșterea disponibilității resurselor financiare necesare pentru dezvoltarea rețelelor de mare viteză în mod individual de către sectorul privat;
- Creșterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competențelor digitale și a incluziunii
- Sprijinirea unei concurențe bazate pe infrastructură.
- Crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la prioritatea prevăzută la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013 și anume P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”, litera (c) ”Infrastructură de bandă largă, inclusiv construirea, îmbunătățirea și extinderea acesteia, infrastructura pasivă de bandă largă și furnizarea accesului la bandă largă, precum și soluții publice de e-guvernare.

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6C) Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

- **Inovare** - Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă va duce la o creștere a cererii de noi soluții și va încuraja inovarea. Având acces la viteză de peste 30MBps se vor încuraja diverse activități inovative precum: telemedicină, platforme de promovare a produselor tradiționale locale, echipamente de ultimă tehnologie utilizate în sectorul agricol etc.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M1/3A, M2/2A

Sinergia cu ale măsuri din SDL: M1/3A

2. Valoarea adăugată a măsurii: atragerea companiilor, făcând posibile locurile de muncă prin internet, furnizarea de servicii sanitare și îmbunătățirea educației și a accesului la serviciile publice. Activitățile în agricultură vor putea implementa investiții inovative care se bazează pe existența unei infrastructuri de internet, fie ca ne referim la posibilitatea monitorizării culturilor de pământ, a animalelor sau chiar și operarea anumitor echipamente de la distanță. De asemenea, prin intermediul unor dispozitive conectate la internet pot fi monitorizați anumiți parametri ai fermei, de la cantitatea de hrană, furaj, apă, temperatura sau umiditate. Pentru utilajele agricole pot fi monitorizați prin internet parametri de consum de carburant, sau anumite defecte ale sistemului motopropulsor al acestora. Bineînțeles că toate acestea sunt posibile cu investiții suplimentare pentru fiecare afacere/fermă, dar fundamentul întregului sistem reprezintă

accesul la internet de viteza mare, fără limitări de trafic, contribuind la valoarea adăugată a acestei măsuri de finanțare.

3. Trimiteri la alte acte legislative :

- Legea nr. 154/2012 privind regimul infrastructurii rețelilor de comunicații electronice; OUG nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare; HG nr. 245/2015 pentru aprobarea Strategiei Naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020; HG nr. 414/2015 prin care s-a aprobat Planul Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN (NextGenerationNetwork) ; Decizia președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 987/2012 privind regimul de autorizare generală pentru furnizarea rețelilor și a serviciilor de comunicații electronice; Reg. (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1407/2014 cu modificările și completările ulterioare;
- Alte acte legislative astfel cum vor fi prevăzute în Ghidul Solicitantului.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- Agenții economici, ce se încadrează în categoria microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) conform legislației în vigoare Legea 346/2004, ce activează sau urmează să activeze în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor; pentru infrastructura de comunicații în bandalargă;
  - Entități publice, ADI, APL cu respectarea legislației specifice

Beneficiari indirecți:

- comunitatea locală din localitățile în care se implementează proiectul și care figurează în lista zonelor albe;
- agenții economici care vor beneficia de infrastructura modernă.

5. Tip de sprijin (conform art. 67 din Reg. (UE) nr. 1303/2013)

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

- 6.1 Proiecte care vizează dezvoltarea și extinderea infrastructurii rețelei de internet în bandă largă, inclusiv achiziția de tehnologii pentru interconectarea locațiilor publice în scopul accesului la internet prin buclă locală în clădiri publice (primării, centre de învățământ, cabinet medicale, biblioteci, cămine culturale etc.)
- 6.2 Proiecte de sprijin în aplicarea care vizează îmbunătățirea serviciilor publice;
- 6.3 Este eligibilă atât modernizarea unei rețele de ja existente astfel încât să permită viteza mai mare, cât și instalarea unei infrastructuri noi.

- 6.4 Este eligibil crearea unei rețele de acces/sau distribuție.
- 6.5 Crearea rețelei de distribuție și crearea sau modernizarea buclelor locale (lucrări, echipamente, software, inclusiv toate elementele de rețea) cu o viteză de transfer best effort de minim 30Mbs.
- 6.6 Implementarea unor sisteme de e-guvernare: sistem online de evidență a plății impozitelor locale, proiecte de tipul „funcționarul electronic”, punerea în folosință a unor sisteme de informare publică/actualizarea acestora (website-ul comunei, portalul de afaceri al comunei, înființarea unui sistem public de anunțuri locale, afișier electronic, info-kiosk, etc.)
- 6.7 Sisteme de supraveghere video a UAT-urilor.
- 6.8 Sisteme de booking online complexe;
- 6.9 Aplicații online pentru promovare.
- 6.10 Sisteme de plată online a impozitelor și taxelor locale.
- 6.11 Panouri de informare-afișier electronic, aplicații online, etc.
- 6.12 Crearea sau modernizarea buclelor locale la punct fix care presupune:
  - a) crearea unei infrastructuri de acces broadband la punct fix (buclă locală sau „last mile”) în zonele fără acces la internet în bandalargă;
  - b) modernizarea infrastructurii existente de telecomunicații, în întregime sau parțial, inadecvată (care prezintă calitate scăzută, capacitate scăzută, siguranță scăzută sau acoperire insuficientă) sau capabilă să ofere o calitate minimă a serviciilor de broadband;
  - c) investițiile aferente racordării la o rețea de distribuție (backhaul network) în vederea asigurării unei conexiuni adecvate la rețeaua magistrală (backbone network);
  - d) crearea rețelei de distribuție și crearea sau modernizarea buclelor locale, care, pe lângă acțiunile de la punctele 6.12a și 6.12b, presupune crearea unei infrastructuri de distribuție broadband (backhaul network), în zonele în care aceasta nu există, de la punctul de inserție în rețeaua magistrală de mare capacitate (backbone network) până la punctul local de acces în bandalargă (PLABL), pentru a conecta rețeaua de acces local la rețeaua backbone.
- 6.13 Investițiile aferente creării unei infrastructuri de distribuție (backhaul-network) în vederea asigurării unei conexiuni adecvate la rețeaua magistrală (backbone network) și realizării punctelor de inserție și a lucrărilor de racordare la rețelele backbone.
- Construirea/modernizarea unei rețele de comunicații electronice (rețea de distribuție (backhaul) și/sau de acces (buclă locală)) care să asigure viteze de transfer „best effort” de minim 30 Mbps;
- Suplimentar, dacă este cazul, construirea unor elemente de infrastructură asociate rețelei de comunicații electronice mai sus precizate (de ex: stâlpi, piloni, conducte, canale etc.)

○

Pentru acțiunile de la punctul 6.12 pot fi eligibile următoarele:

- Lucrări de realizare sau modernizare a buclelor locale la punct fix (last-mile network), de la punctele locale de acces în bandalargă (PLABL) la utilizatorul final;
- Realizarea sau modernizarea PLABL, inclusiv lucrările aferente necesare;
- Finanțarea echipamentelor tehnice și a materialelor necesare lucrărilor de instalare și punerii în funcțiune a acestora (de ex: canalizatii, conducte, piloni, stații la sol, etc.)
- Finanțarea sistemelor de software necesare;
- Instalarea elementelor de rețea și a facilităților asociate acestora e.g.: switch local digital și routere, puncte de prezentă, etc.

⊖ Nota: Investițiile în achiziție echipamente IT, soft-uri, brevete, mărci, drepturi de autor, dezvoltare de soft pentru toate domeniile, nu sunt decontabile din cuantumul alocat investițiilor de broadband.

6.2. Costuri eligibile (lista indicativă):

- ⊖ Cheltuieli privind construirea/modernizarea unei rețele de comunicații electronice (rețea de distribuție (backhaul) și/sau de acces (buclă locală)) care să asigure viteze de transfer „best effort” de minim 30 Mbps pentru fiecare punct de conexiune;
- ⊖ Cheltuieli privind elemente de infrastructură (de ex: stâlpi, piloni, conducte, canale etc.)
- ⊖ Cheltuieli privind elementele hardware și software necesare (switch-uri, routere, patch-corduri, rack-uri pentru exterior, UPS-uri, etc.)
- ⊖ Cheltuieli generale ocazionate de realizarea investiției propuse precum onorariile pentru arhitecți, ingineri, consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studii de fezabilitate, audit tehnic etc.

6.3-6.2. Costuri neeligibile (lista indicativă):

- a) Cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente ”second hand”;
- b) Cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția costurilor generale definite la art 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare;
- c) cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane,
- d) cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- e) cheltuieli în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013
- f) în cazul contractelor de leasing, celelalte costuri legate de contractele de leasing, cum ar fi marja locatorului, costurile de refinanțare a dobânzilor, cheltuielile generale și cheltuielile de asigurare.
- g) Cumpărarea de imobile;
- h) Impozite și taxe fiscale;
- i) Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie;
- j) Comisioane bancare, costurile garanțiilor, cheltuieli de înființare și cheltuieli similare;
- k) Costuri de schimb valutar, taxe și pierderi ocazionate de schimburile valutare;
- l) Contribuția în natură;
- m) Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;

7. Condiții de eligibilitate

Pentru a putea primi sprijin în cadrul prezentei măsuri, solicitantul sprijinului trebuie să îndeplinească următoarele condiții minime de eligibilitate:

- a) Să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- b) Solicitanții sprijinului să fie autorizați de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) sau să își ia angajamentul de a se autoriza până la finalizarea implementării proiectului; în cazul investițiilor în broadband
- c) Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- d) Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- e) Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată pe baza prezentării unei documentații tehnico-economice;
- f) Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;

- g) Solicitantul se angajează că va asigura cofinanțarea proiectului;
- h) Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- i) Localitatea/localitățile în care se implementează proiectul trebuie să se regăsească în lista zonelor albe întocmită și/sau agreată de autoritățile abilitate în domeniul (MSI/ANCOM), respectiv în documentul "Localități eligibile pentru investiții în broadband PNDR 2014 - 2020-M19-LEADER" [în cazul investițiilor în broadband](#)
- j) Eligibilitatea pentru localitățile care la secțiunea "Intenții investiții private" din lista localităților indicată la pct. f) au completat "DA" - respectiv localități în care operatorii economici și-au manifestat intenția, la data de 31.12.2014, de a realiza investiții în următorii 3 ani, se va stabili conform "Listei localităților eligibile pentru investiții în broadband pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior" anexă a Ghidului Solicitantului. [în cazul investițiilor în broadband](#)
- k) Proiectul se va implementa într-o localitate/în localități care nu dispun/e de o rețea de comunicații electronice care să asigure viteze de transfer "besteffort" de minim 30 Mbps, cu excepția situației în care localitatea/localitățile vizate de proiect există acoperire cu rețele de comunicații electronice bazate pe tehnologii 3G+(HSPA)/LTE/LTE Advanced. [în cazul investițiilor în broadband](#)
- l) Solicitanții trebuie să prezinte documentul care să ateste angajamentul că va obține și depune documentația de la ANPM înainte de semnarea contractului de finanțare. În situația în care solicitantul nu prezintă documentul mai sus menționat înainte de semnarea contractului, proiectul devine neeligibil¹⁷;
- m) Acțiunile finanțate prin această submăsură nu vor face obiectul finanțării altor fonduri comunitare sau naționale sau altor măsuri din PNDR;

8. Criterii de selecție

- 8.1. Proiectele care prin investiția propusă se adresează unui număr cât mai mare de gospodării;
  - 8.2. Proiectele a căror soluție tehnică oferă cea mai mare viteză de transfer al datelor pentru utilizatorul final;
  - 8.3. Proiecte din zonele cu potențial turistic ridicat;
  - 8.4. Mediu și climă: se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice.
- Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea sprijinului public nerambursabil va fi de până la 90% [în cazul investițiilor în broadband, respectiv 100% în cazul investițiilor în e-guvernare](#) din totalul cheltuielilor eligibile iar volumul sprijinului nu va depăși plafonul de ~~57.892 150.000~~ Euro/beneficiar. Sprijinul public nerambursabil va respecta prevederile R (CE) nr.1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali.

10. Indicatori de monitorizare:

---

¹⁷ Art. 45 din Reg. (UE) nr. 1305/2014

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6C	Populație netă care beneficiază de servicii TIC	4288 pers.
6A	Locuri de muncă create	<u>20</u>
1A	Cheltuieli publice totale	<u>150.00057.892</u> €*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

FIȘA MĂSURII

SPRIJIN PENTRU ÎNFIINȚAREA ȘI DEZVOLTAREA DE STRUCTURI ASOCIATIVE - M8/13A

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. **Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL**

Justificare și corelare cu analiza SWOT:

În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru facilitarea înființării grupurilor și organizațiilor de producători din sectoarele agricol și silvic.

Analiza SWOT evidențiază existența unei lipse reale a factorilor care să stimuleze astfel de rezultate în spațiul rural al teritoriului. Totodată ca urmare a solicitării datelor oficiale de la Direcția Agricolă Județeană Mureș, cu privire la Asociațiile, **grupurile de producători, cooperative recunoscute** din teritoriu pe teritoriul GAL la nivelul anului 2016 se prezintă următoarea situație: **1 asociație pe sectorul vegetal - "ASOCIAȚIA TRANSYLVANIA" în Aluniș; 0 Grupuri de producători, 0 Cooperative agricole, 1 Asociație profesională sectorul Ovine - "ASOCIAȚIA JUDEȚEANĂ A CRESCĂTORILOR DE OVINE ȘI CAPRINE DE PE VALEA MUREȘULUI SUPERIOR" în Bistra Mureșului.** Această situație generează un efect negativ asupra valorii adăugate și asupra viabilității afacerilor din spațiul rural, și în mod implicit, asupra nivelului de competitivitate al acestora în comparație cu nivelul existent în zonă urbană. Ținând cont de datele prezentate și de nevoile din teritoriu, constatăm necesitatea elaborării unor măsuri pentru sprijinirea și dezvoltarea structurilor asociative. Astfel se va realiza depășirea și aplanarea problemelor legate de dezvoltarea afacerilor agricole și non-agricole, de asigurarea de servicii în zonele rurale sau provocările legate de mediu. Crearea de rețele care vor deveni cooperative va ajuta la abordarea dezavantajelor legate de nivelul foarte mare de fragmentare din sectorul agricol din teritoriu, cu o pondere foarte mare a fermelor mici, și va promova entitățile care colaborează pentru identificarea unor soluții noi. Produsele, practicile și procesele noi reprezintă principalele motoare pentru inovare și pentru diversificarea activităților agricole și non-agricole precum și pentru îmbunătățirea competitivității economiei rurale.

Conform practicii în acest domeniu, la nivel național se constată faptul că în general formele asociative nu se formează de la sine ci au nevoie de sprijin individualizat pentru fiecare grup în parte, pentru toată durata constituirii și consolidării până când organizația devine suficient de stabilă și solidă din punct de vedere economic.

Sprijinul acordat prin M8/3A va încuraja asocierea micilor producători și poate facilita transformarea fermelor de dimensiuni mici în ferme familiale comerciale. Prin promovarea producției/comercializării în comun, fermierii din zona Defileul Mureșului Superior pot depăși constrângerile cauzate de dimensiunea redusă a exploatațiilor, atunci când fermierii operează în mod individual. Asocierea micilor producători poate îmbunătăți aprovizionarea piețelor locale prin livrarea ritmică a unor cantități de produse agricole de calitate adaptate cerințelor consumatorilor și va contribui la atingerea unui nivel mai ridicat de competitivitate în domeniul agroalimentar printr-o mai bună integrare a

acestora în lanțul agroalimentar. De asemenea, asocierea fermierilor din sectorul agricol va conduce la creșterea competitivității sectorului și va facilita obținerea produselor cu valoare adăugată mare.

Obiectivul de dezvoltare rurală al Reg(UE) 1305/2013, art. 4, lit (a)-favorizarea competitivității agriculturii;

Obiectivele specifice ale măsurii:

- Consolidarea pieței de desfacere a produselor agricole de pe piața locală;
- Creșterea cooperării dintre micii fermieri;
- Dezvoltarea unui model sustenabil de integrare a produselor locale pe piață;
- Creșterea valorii adăugate a produselor.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile prevăzute la art.5, Reg. (UE) nr. 1305/2013:
P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

Măsura corespunde obiectivelor art. 1527 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 (pentru măsurile care pot fi asimilate unui articol din Titlul III: Sprijinul pentru dezvoltarea rurală al Reg.(UE) nr. 1305/2013, se va menționa un singur articol al Regulamentului la care contribuie măsura propusă).

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție: ~~13A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale~~ încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) 1305/2013:

INOVARE

Datorită cooperării dintre micii fermieri sunt posibile acțiuni inovative ce nu pot fi realizate în afara unei forme asociative precum dezvoltarea de noi metode de păstrare a producției agroalimentare pentru creșterea siguranței alimentare, de produse adaptate mai bine cerințelor pieței și de metode de utilizare a deșeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului.

MEDIU

Prin angajamentul de asociere a membrilor grupurilor de producători și prin cerințele ce vor fi incluse în planul de afaceri al grupului de producători (de exemplu: respectarea standardelor comunitare de mediu și climă) vor putea fi promovate și respectate bunele practici de mediu, iar realizarea unor investiții colective va putea asigura o eficiență mai mare în ceea ce privește gestionarea apei și a deșeurilor și va facilita utilizarea surselor de energie regenerabilă în folosul membrilor săi.

În ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, grupurile de producători pot ajuta micile exploatații ale membrilor să contribuie într-o măsură mai mare la atenuarea acestora, prin furnizarea de consultanță, de exemplu cu privire la practici agricole îmbunătățite și adoptarea unor măsuri agronomice practice pentru a spori rezistența sistemelor agricole la inundații și secete, inclusiv prin posibilitatea promovării

prin intermediul planului de afaceri a unor investiții colective (gestionarea gunoiului de grajd).

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M1/3A; M2/2A

Sinergia cu ale măsuri din SDL: M1/3A

2. Valoarea adăugată a măsurii:

Valoarea adăugată a măsurii este dată de următoarele elemente:

- Susținerea unei dezvoltări participative a structurii asociative, ce se va concentra pe asigurarea viabilității economice a acestora în contextul asigurării funcțiilor necesare pentru membrii (producție, depozitare, procesare, desfacere etc)
- Focalizarea pe susținerea micilor producători
- Dezvoltarea unui model sustenabil de integrare a produselor locale pe piață
- Crearea unui cadru propice transferului de informație relevantă pentru fermieri

3. Trimiteri la alte acte legislative

- Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;
- Regulamentul nr. 807/2014 cu modificările și completările ulterioare;
- OUG 26/200 cu privire la asociații și fundații;
- Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 566/2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători pentru comercializarea produselor agricole și silvice, cu modificările și completările ulterioare;
- OUG nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare;
- Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi prevăzute în Ghidul Solicitantului.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- ~~grupurile de producători din sectorul agricol care se încadrează în definiția IMM-urilor și care au fost recunoscute oficial de către autoritatea competentă înainte de solicitarea sprijinului, dar după 1 ianuarie 2014.~~
- Furnizorii de servicii de consiliere sau de formare, care dispun de personal calificat și de formare periodică, precum și de experiență consultativă și de fiabilitate în ceea ce privește domeniile de consiliere.
- Tipuri de beneficiari direcți: - PFA, II, SRL, ONG unități de învățământ, inclusiv parteneriate ale acestora

Beneficiari indirecți:

- populația din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior
- agenții economici din zonă
- UAT-urile din teritoriu prin contribuțiile aduse la bugetul local

5. Tip de sprijin

Sprijin forfetar, degresiv, plătit în tranșe anuale, pentru o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut, acordat în baza unui plan de afaceri.

Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

~~6.~~

~~6.1. Acțiuni eligibile~~

~~Înființarea grupurilor și organizațiilor de producători din sectoarele agricol și silvic în scopul:~~

- ~~▪ adaptării producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri sau organizații la cerințele pieței;~~
- ~~▪ introducerii în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en-gros~~
- ~~▪ stabilirii unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității și~~
- ~~▪ altor activități care pot fi desfășurate de către grupurile și organizațiile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.~~

~~6.2. Cheltuieli eligibile~~

- ~~○ Cheltuieli eligibile rezultate din înființarea și funcționarea grupurilor de producători din sectorul agricol, prevăzute în planul de afaceri necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.~~
- ~~○ Cheltuieli eligibile rezultate din înființarea și funcționarea grupurilor de producători din sectorul pomicol, prevăzute în planul de afaceri.~~

~~6.3. Cheltuieli neeligibile~~

~~Nu vor fi eligibile în cadrul acestei măsuri cheltuielile pentru fuzionarea grupurilor de producători existente.~~

Servicii de consiliere care au în vedere constituirea formelor asociative, precum:

- Acțiuni de animare și conștientizarea actorilor locali privind avantajele asocierii-
- Cheltuieli de funcționare a beneficiarului: salarii, cazare, masă, transport, închiriere spațiu pentru prestarea serviciilor de consiliere
- Realizarea unor documentații specifice precum: plan de afaceri, plan de marketing, caiet de sarcini pentru accesarea schemelor de calitate, ș.a. tipuri de documente corelate cu obiectivul proiectului
- Alte cheltuieli justificate care sunt legate de serviciile de consiliere furnizate. (ex. servicii juridice pentru înființarea formei asociative, ș soc

Acțiuni neeligibile: Tipurile de cheltuieli neeligibile generale prevăzute în Cap. 8.1 al PNDR 2014 - 2020; operațiunile asociate măsurilor/sub-măsurilor excluse de la finanțare prin sub-măsura 19.2

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- ~~○ Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;~~

- Solicitantul prezintă un plan de afaceri care trebuie să detalieze activitățile planificate ale grupului în raport cu una sau mai multe dintre categoriile enumerate mai jos (art. 27 (1) R 1305/2013):
  - adaptarea producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri la cerințele pieței;
  - introducerea în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en-gros;
  - stabilirea unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității; și
  - alte activități care pot fi desfășurate de către grupurile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Structura asociativă înființată prin proiect dobândește personalitate juridică cu sediul în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior până la finele implementării proiectului
- Structura asociativă înființată va aplica în calitate de solicitant în cadrul altor măsuri din SDL GAL Defileul Mureșului Superior sau din PNDR 2014-2020 sau susține din surse proprii activitățile concrete ale proiectului rezultate în urma elaborării documentațiilor (studii, planuri, etc.) pentru care a primit finanțare prin Măsura 8/1A (îndeplinirea acestei condiții se face celtârziu la depunerea ultimei cereri de plată)

8. Criterii de selecție

- Relevanța tematicii proiectului pentru domeniile prioritare de dezvoltare a teritoriului GAL: agricultură, silvicultură, turism
- Acoperire teritorială: Beneficiarii serviciilor de consiliere provin din mai mult de o comună din teritoriul GAL
- Proiectul prevede înființarea unei cooperative sau a unui grup de producători cu sediul în teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior, până la finele implementării
- **Impact:** proiecte cu impact micro-regional (teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior);
- **Sustenabilitate:** potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului;
- **Criteriul reprezentativității grupurilor** (numărul de membri);
- **Criteriul calității produselor** (grupurile care produc, depozitează și comercializează produse ecologice, HNV, tradiționale sau produse care participă la scheme de calitate europene).
- **Criteriul sectorului prioritar** (ovine, caprine și bovine, legumicultura, plante medicinale și aromatice).
- **Criteriul exploatațiilor membrilor grupurilor de producători** (asocierea exploatațiilor de mici dimensiuni)

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile, și nu poate să depășească 10% din valoarea medie anuală a producției comercializate în primii 5 ani și suma maximă de 16.000 euro/an. Sprijinul este degresiv.

Sprijinul se va acorda pe baza producției agricole ca procent din valoarea producției comercializate (VPC) prin intermediul grupului, astfel:

- Anul I – 10% de la recunoastere;
- Anul II – 8% de la recunoastere;
- Anul III – 6% de la recunoastere;
- Anul IV – 5% de la recunoastere;
- Anul V – 4% de la recunoastere.

Ultima rată se va plăti numai după ce s-a verificat dacă planul de afaceri a fost implementat corect.⁴⁸

În cazul nerespectării planului de afaceri, sprijinul se recuperează proporțional cu obiectivele nerealizate.

Intensitatea sprijinului: 100% din totalul cheltuielilor eligibile, fără a depăși sumași rata de sprijin de 1.500 euro pe serviciu de consiliere, conform Anexei II din Reg. (UE) nr. 1305/2013

Valoarea sprijinului public nerambursabil: 1.500 euro / serviciu de consiliere

9.10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
3A	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători;	5
6A	Locuri de muncă create	<u>02</u>
1A	Cheltuieli publice totale	<u>80.000112.372,52</u> €*

*acest indicator poate suferi modificări ulterior procesului de selecție a SDL-urilor prin alocarea unor sume suplimentare SDL-urilor care obțin nivelul cel mai înalt de calitate.

⁴⁸Regulamentul(UE) nr. 1305/2013, art 27, alin (2)

CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau a contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)

Măsurile de finanțare propuse în Strategia de dezvoltare locală a teritoriului Asociației ”Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior sunt complementare și contribuie la obiectivele stabilite de următoarele strategii:

1. Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020;
2. Strategia de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020;
3. Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020;
4. Strategia națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
5. Strategiile de Dezvoltare Locală a celor 10 UAT-uri.

M1/3A - Sprijin pentru participarea pentru prima data la scheme de calitate - această măsură de finanțare contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv: Domeniul strategic 4. -dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii, obiectivul strategic: -dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora¹⁹
- ❖ Strategia de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 4 - Susținerea poliilor de dezvoltare urbani și rurali (așa cum au fost ele definite în PATJ a județului Mureș) în scopul asigurării unei dezvoltări policentrice a județului; Dezvoltarea zonelor rurale pentru reducerea decalajelor economice și sociale majore față de mediul urban;²⁰

M2/2A - Sprijinul exploatațiilor agricole - această contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv: Domeniul strategic 4. -dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii, obiectivul strategic: -dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora²¹
- Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie, obiectivul strategic3: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru
- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 4 - Susținerea poliilor de dezvoltare urbani și rurali (așa cum au fost ele definite în PATJ a județului Mureș) în scopul asigurării unei dezvoltări policentrice a județului; Dezvoltarea zonelor rurale pentru reducerea decalajelor economice și sociale majore față de mediul urban;²²
- ❖ Strategiilor de Dezvoltare Locală a celor 10 UAT-uri.

¹⁹<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.300

²⁰http://www.cjmures.ro/Hotariri/Hot2014/anexa_hot107_2014.pdf - pag 7

²¹<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.300

²²http://www.cjmures.ro/Hotariri/Hot2014/anexa_hot107_2014.pdf - pag 7

M3/6A - Antreprenoriat rural - această măsură de finanțare contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv: Domeniul strategic 4. -dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii, Prioritatea 4.3.Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru²³
- Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie , obiectivul strategic 3
- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 5 - Dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor, încurajarea transferului tehnologic și a cercetării aplicate în sectoare cu potențial de creștere pentru îmbunătățirea competitivității economiei și creare de noi locuri de muncă;
- ❖ Strategiilor de Dezvoltare Locală a celor 10 UAT-uri.

M4/6B - Dezvoltarea satului românesc - această măsură contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv:
  - Domeniul strategic 4. -dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii, Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare²⁴
  - Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie, obiectivul strategic: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru
- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 1 - Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de bază din mediul urban și rural, ca suport pentru dezvoltarea economică a județului;²⁵
- ❖ Strategiilor de Dezvoltare Locală a celor 10 UAT-uri.

M5/6B - Infrastructura socială - această măsură de finanțare este contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv:
  - Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale - obiectivul strategic: dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului demografic²⁶
  - Domeniul strategic 4. -dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii, Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare²⁷
  - Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie , obiectivul strategic: Protecția

²³<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.307 - 308

²⁴<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.309

²⁵http://www.cjmures.ro/Hotariri/Hot2014/anexa_hot107_2014.pdf - pag 7

²⁶<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.319

²⁷<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a RegiuniiCentru 2014-2020, pag.309

mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru

- ❖ Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020²⁸
- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 8 - Dezvoltarea serviciilor sociale și sporirea accesului la servicii sociale durabile și de înaltă calitate a grupurilor defavorizate;²⁹

M6/6B - Ocrotirea moștenirii rurale și dezvoltarea turismului - această măsură de finanțare contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv: Domeniul strategic 5. -creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative, obiectivul strategic: -dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative³⁰
- Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie , obiectivul strategic 3:
- ❖ Strategiilor de Dezvoltare Locală a celor 10 UAT-uri.

M7/6C - Sprijin pentru infrastructura de bandă largă în mediul rural - această măsură de finanțare contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014 - 2020, respectiv: Domeniul Strategic 1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale, Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru³¹
- ❖ Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020 - Domeniul de acțiune 4 - Broadband și Infrastructura de Servicii Digitale³²

M8/3A- Sprijin pentru înființarea și dezvoltarea de structuri asociative - această măsură contribuie la obiectivele:

- ❖ Strategiei de Dezvoltare a Județului Mureș 2014 - 2020 - Obiectivul specific nr. 4 - Susținerea poliilor de dezvoltare urbani și rurali (așa cum au fost ele definite în PATJ a județului Mureș) în scopul asigurării unei dezvoltări policentrice a județului; Dezvoltarea zonelor rurale pentru reducerea decalajelor economice și sociale majore față de mediul urban;³³

---

²⁸<http://www.mmuncii.ro/> - Strategia națională privind Agenda Digitală pentru România 2020

²⁹http://www.cjmures.ro/Hotariri/Hot2014/anexa_hot107_2014.pdf - pag 7

³⁰<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020, pag.310

³¹<http://www.adrcentru.ro/> - Capitolul 4. Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020, pag.271

³² MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI, PARTEA I, Nr. 340 bis/19.V.2015, pag. 19

³³http://www.cjmures.ro/Hotariri/Hot2014/anexa_hot107_2014.pdf - pag 7

2.9.	Analiza, evaluarea și selecția proiectelor inclusiv publicarea rapoartelor de selecție	Personal angajat/ parteneri/ servicii externalizate**																		
2.10.	Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei	Personal angajat/servicii externalizate/ parteneri																		
2.11.	Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate (cu excepția situațiilor în care GAL este beneficiar)	Personal angajat/servicii externalizate																		
2.12.	Monitorizarea proiectelor contractate	Personal angajat																		
2.13.	Întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții pentru funcționare și animare	Personal angajat/ servicii externalizate																		
2.14.	Audit	Servicii externalizate																		
2.15.	Arhivare	Personal angajat																		

* toate măsurile pentru care există alocare financiară; ** dacă va fi cazul contractării unor experți tehnici

Măsurile M7/6C - Sprijin pentru infrastructura de bandă largă în mediul rural și M5/6B - Infrastructură socială vor fi lansate cu prioritate, conform calendarului estimativ de activități privind implementarea strategiei. Începând cu semestrul 2 vor fi lansate celelalte măsuri de finanțare inclusiv M7/6C și M5/6B dacă rămân sume neconsumate de la prima lansare.

Responsabilii pentru implementarea acțiunilor:

Acțiunile necesare pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală vor fi realizate de:

- 1) angajații proprii ai Asociației astfel: Manager GAL, Responsabil cu animarea teritoriului, Responsabil Monitorizare, Evaluare și Control, Responsabili verificare, evaluare și selecție proiecte conform atribuțiilor specificate în fișele de post aferente.
- 2) Partenerii GAL (fiind numiți în Comitetul de Selecție al Proiectului și Comitetul de Soluționare a Contestațiilor)
- 3) Servicii externalizate precum: servicii financiar-contabile, servicii de consultanță tehnică și financiară (dacă este cazul).

Resursele financiare și materiale pentru desfășurarea acțiunilor propuse:

Resurse financiare:

1. Bugetul alocat costurilor de animare și funcționare GAL, pentru componenta A, este de **335.622 lei**.

Costurile de animare și funcționare GAL aferente componentei B vor fi stabilite ulterior publicării raportului final de selecție, în urma alocării valorilor pentru componenta de calitate a Strategiilor, în vederea definitivării planului de finanțare.

2. Resurse externe:

- ❖ cotizațiile membrilor;
- ❖ venituri realizate din activități economice directe;
- ❖ donații, sponsorizări;
- ❖ resurse obținute de la bugetul de stat sau de la bugetele locale;
- ❖ venituri din implementarea altor proiecte;
- ❖ alte venituri prevăzute de lege.

Resurse materiale:

Asociația GAL Defileul Mureșului Superior își desfășoară activitatea în comuna Deda, sat Deda, nr. 180, județul Mureș. Aceasta dispune de un spațiu cu contract de comodat din partea Comunei Deda dotat cutrei birouri și trei scaune.

Resurse materiale proprii de care dispune Asociația în prezent și care vor fi utilizate în desfășurarea acțiunilor propuse sunt:

- ❖ imprimantă - 1 buc,
- ❖ videoproiector -1 buc,
- ❖ aparat foto -1 buc;
- ❖ roll-up -1 buc.

CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei

În perioada 31.12.2015 - 28.02.2016 Asociația "GAL Defileul Mureșului Superior" a întreprins o serie de acțiuni de consultare, animare a teritoriului și organizare grupuri de lucru în vederea elaborării Strategiei de Dezvoltare Locală. Acțiunile s-au realizat în cadrul proiectului "Elaborarea strategiei de dezvoltare locală GAL Defileul Mureșului Superior" finanțat prin PNDR Măsura 19 - LEADER, Sub-măsura 19.1 după cum urmează:

A.1. Identificarea resurselor și constituirea echipei de animare- în data de 14.01.2016, s-a realizat întâlnirea cu Consiliul Director la Asociației GAL cu scopul aducerii la cunoștință a activităților desfășurate de echipa de animare în cadrul proiectului. S-au prezentat activitățile întreprinse de echipă pentru demararea proiectului, s-au identificat resursele materiale existente și necesare pentru desfășurarea activităților de animare și s-au aprobat diverse măsuri necesare implementării proiectului. Au participat 14 persoane.

A.2. Desfășurarea procedurilor de achiziții- în perioada 13 ian. 2016 - 05 feb.2016 s-au desfășurat procedurile de achiziții necesare implementării acțiunilor de animare, consultare și grupuri de lucru. Procedurile de achiziții au vizat furnizarea de materiale de promovare, produse de birotică și papetărie și prestarea de servicii de audit.

A.3. Informare privind lansarea proiectului prin publicarea unui articol în presa scrisă într-un ziar de interes regional- pentru asigurarea transparenței desfășurării tuturor acțiunilor demarate în teritoriul GAL, precum și pentru informarea publicului larg s-a publicat în data de 18.01.2016 un comunicat de presă în ziarul Adevărul privind demararea proiectului "Sprijin pregătitor pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală".

A.4. Promovare/ Informare online (11 ian - 21 feb.2016) - promovarea on-line s-a realizat prin intermediul rețelei de socializare Facebook, web-site-ul GAL și Web-site-ul partenerilor, presa online și prin intermediul unui canal de televiziune locală (toate acestea acoperind întreg teritoriul GAL și cel puțin teritoriul județean).

A.5. Grupuri de lucru/focus grupuri - în perioada 04 Ianuarie -19 februarie s-au organizat patru grupuri de lucru la care au participat cei trei animatori ai GAL-ului. Grupul de lucru nr. 1 a avut ca și scop principal **planificarea** activităților de animare și consultare; în cadrul Grupului de lucru nr. 2 s-au **pregătit toate resursele necesare organizării acțiunilor**. Grupul de lucru nr. 3 a avut ca și scop **evaluarea** intermediară a activităților desfășurate și **pregătirea** activităților viitoare iar în ultimul Grup de lucru (nr. 4) animatorii au centralizat toate informațiile rezultate în urma desfășurării dezbaterilor publice, întâlnirilor cu partenerii, sondării populației etc. și au realizat evaluarea finală a activităților. Acestea s-au desfășurat pe întreaga perioadă a animării având ca rezultat elaborarea documentelor suport pentru activități, planificarea și replanificarea acestora și nu în ultimul rând evaluarea activităților.

A.6. Întâlniri cu partenerii- s-au organizat 3 întâlniri cu partenerii ce au avut ca și scop consultarea cu privire la planul de lucru privind implementarea proiectului, prezentarea activităților desfășurate. S-a dezbătut structura Strategiei de Dezvoltare, s-au solicitat opinii privind acțiunile de animare, informare și consultare planificate și multe altele. Întâlnirile s-au desfășurat conform planificării, au atins succesul scontat și numărul de participanți estimat, respectiv: 94 de participanți (**exclusiv angajații GAL și personal OJFIR Mureș*) față de 90 de participanți estimați prin cererea de finanțare.

A.7. Realizarea și distribuirea materialelor de promovare- pentru asigurarea vizibilității acțiunilor desfășurate în vederea elaborării Strategiei de Dezvoltare Locală, precum și pentru promovare acestora și pentru diseminarea rezultatelor s-au realizat și distribuit: 3.500 buc pliante, 200 buc afișe din, *pentru informarea publicului privind finanțarea nerambursabilă atrasă*, 300 buc mape de prezentare, 500 buc pixuri personalizate, 200 buc fluturași informativi, 150 buc cărți de vizită, 1 roll-up și diverse multiplicări.

A.8. Dezbateri publice- au avut loc 10 dezbateri publice, câte una în fiecare din cele 10 comune din teritoriul acoperit de GAL. Dezbaterile au avut ca și scop principal informarea publicului țintă asupra activităților parteneriatului Defileul Mureșului Superior, consultarea acestora cu privire la elaborarea strategiei, precum și implicarea (animarea) directă a participanților în activitățile desfășurate etc. Numărul total de participanți a depășit numărul estimat respectiv: 290 de participanți față de 200 planificat.

A.9. Consultarea populației / actorilor locali prin distribuirea de chestionare- s-au distribuit un nr. de 1100 de chestionare pe întreg teritoriul GAL.

A.10. Animarea teritoriului - animatorii au făcut vizite în fiecare comună și au discutat cu diferite entități pentru obținerea de informații relevante în vederea realizării strategiei de dezvoltare locală. S-a discutat cu primarii celor 10 UAT-uri din teritoriul GAL (reprezentanți ai comunelor și satelor aferente), cu diverse Asociații și agenți economici.

A.11. Grupuri de lucru tematice - s-au desfășurat două grupuri de lucru tematice: **(28.01.2016) Grupul De Lucru Tematic Nr. 1** - Informarea fermierilor asupra finanțărilor Politicii Agricole Comune pentru perioada de programare 2014 - 2020. Cu o participare de 60 persoane, evenimentul s-a bucurat de un real succes. **Grupul De Lucru Tematic Nr. 2 (12.02.2016)** - Promovarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural, având o participare de 49 persoane.

A.12. Diseminarea rezultatelor în urma desfășurării acțiunilor de animare prin publicarea unui articol în presa scrisă într-un ziar de interes regional - s-a publicat un articol în ziarul Adevărul privind rezultatele obținute în urma desfășurării activităților, numărul de participanți și interesul acordat de aceștia.

Comunitatea locală a fost implicată în mod direct în Activitățile: A6, A8, A9 și A11 așa cum sunt descrise mai sus, restul activităților au implicat în mod indirect comunitatea locală fiind activități complementare care au contribuit la realizarea întâlnirilor cu partenerii, consultării populației, a dezbaterilor publice precum și a grupurilor de lucru tematice. În organizarea tuturor activităților de consultare, animare a teritoriului și organizarea grupuri de lucru precum și la sondarea populației s-a asigurat promovarea egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și prevenirea oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, dovadă fiind listele de prezență precum și chestionarele colectate din cadrul teritoriului precum și documentația fotografică. Acțiunile sus menționate au atins rezultatele preconizate, au fost proporționale cu nevoile identificate de GAL la nivelul teritoriului și au contribuit la stimularea procesului de dezvoltare locală. Descrierea detaliată a activităților realizate de echipa de animare și documentele justificative (minute, procese verbale, liste de prezență, poze, modele chestionare, rapoarte de activitate etc.) constituie Anexa 6 la SDL - Documente justificative privind animarea.

CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei

Conform Cap. I, Art. 5. al Regulamentului de Organizare și Funcționare Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior va avea următoarele funcții administrative:

- a) pregătirea și publicarea apelurilor de selecție, în conformitate cu SDL;
- b) animarea teritoriului;
- c) analiza, evaluarea și selecția proiectelor;
- d) monitorizarea și evaluarea implementării strategiei;
- e) verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate (cu excepția situațiilor în care GAL este beneficiar);
- f) monitorizarea proiectelor contractate;
- g) întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții aferente costurilor de funcționare și animare;
- h) aspecte specifice domeniilor: financiar, contabilitate, juridic, resurse umane etc.

Mecanismele de gestionare, monitorizare, evaluare și control a Strategiei de Dezvoltare Locală:

Administrarea și implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală în mod eficient, eficace și corect reprezintă una dintre principalele priorități și responsabilități ale Asociației Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior. Pentru aceasta, asociația v-a constitui un Dispozitiv de monitorizare, evaluare și control prin desemnarea unui responsabil de monitorizare, evaluare și control instituit după selecția Strategiei de Dezvoltare Locală.

Dispozitivul de monitorizare, evaluare și control implementat de GAL presupune:

- Executarea operativă și corectă a procedurilor de gestionare a resurselor;
- Facilitarea coordonării între activitățile compartimentelor GAL;
- Monitorizarea și raportarea la timp a realizărilor și rezultatelor implementării Strategiei de Dezvoltare Locală;
- Evaluarea realizărilor sau nerealizărilor obiectivelor strategiei;
- Comunicarea stadiului implementării strategiei de dezvoltare către factorii de decizie Asociației GAL Defileul Mureșului Superior, respectiv Adunarea Generală și Consiliul Director.
- Verificare a respectării planificării legate de implementarea SDL
- Întocmirea unui raport anual de punere în aplicare
- examinează activitățile și realizările legate de progresele înregistrate în punerea în aplicare a planului de evaluare al programului

Monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă, prevede un dispozitiv riguros și transparent de vizualizare a modului în care are loc gestionarea financiară a implementării SDL, care permite colectarea sistematică și structurarea anuală a datelor cu privire la activitățile desfășurate și asupra modului și a gradului de îndeplinire a indicatorilor stabiliți.

Evaluarea presupune elaborarea unor proceduri clare de organizare a înregistrării și raportării către factorii de decizie a unor sugestii și remarci privind rezultatelor implementării SDL. De asemenea, evaluarea va fi o activitate bine structurată pe o bază

bine stabilită și presupune elaborarea unui set de indicatori (considerați relevanți în reflectarea eficienței obținute în urma implementării proiectului) și a unei metodologii de evaluare (inclusiv rapoarte de evaluare - intermediare și finale) a rezultatelor implementării. SDL va fi evaluată vederea ameliorării calității sale și a demonstrării rezultatelor obținute.

Asociația "Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior" va elabora un Plan de Evaluare care va descrie modalitatea prin care se va realiza evaluarea SDL, în conformitate cu sarcinile ce îi revin conform art. 34 din Reg. (UE) nr. 1303/2013.

Controlul presupune stabilirea unui sistem de verificare a respectării planificării legate de implementarea strategiei de dezvoltare. Se vor realiza rapoarte de verificare din partea responsabilului de monitorizare, evaluare și control.

Asociația GAL va oferi informații relevante pentru monitorizarea și evaluarea PNDR. Aceasta include realizarea autoevaluărilor în timp util a activității Asociației și monitorizarea Strategiei de Dezvoltare Locală GAL Defileul Mureșului Superior.

Mecanismul de monitorizare pentru proiectele selectate

Procesul de monitorizare începe din momentul semnării contractului de finanțare cu un Beneficiar și continuă pe tot parcursul perioadei de implementare a proiectului după finalizarea implementării activităților proiectului respectiv 3 sau 5 ani. (perioada de valabilitate a Contractului de finanțare, Post Implementare).

În perioada de implementare a activităților proiectului, responsabilul de monitorizare se va asigura că există un management eficient al proiectului, că activitățile proiectului se desfășoară în conformitate cu calendarul prevăzut în contract, că se realizează (sau există premisele să se realizeze) indicatorii prevăzuți în contractele de finanțare, că proiectele respectă egalitatea de șanse și nediscriminarea, regulile ajutorului de stat (acolo unde se aplică) și a dezvoltării durabile, legislația privind achizițiile publice precum și celelalte condiționalități prevăzute în contractele de finanțare specifice fiecărui proiect. Responsabilul de monitorizare verifică rezultatele raportate în perioada de raportare și se urmărește evoluția în timp a indicatorilor stabiliți prin contractul de finanțare, examinează în special acțiunile din cadrul programului legate de îndeplinirea condiționalităților ex ante care intră în sfera responsabilităților autorității de management și este informat cu privire la acțiunile legate de îndeplinirea condiționalităților ex-ante;

Vizite de monitorizare trebuie să contribuie la evitarea problemelor prin identificarea timpurie a acestora, precum și a oricăror dificultăți ce pot afecta implementarea cu succes a proiectului. O vizită de monitorizare oferă oportunitatea de a îmbunătăți calitatea proiectului, prin identificarea unor neconformități (minore sau majore, și găsirea unor mijloace de rezolvare a acestora - dacă sunt minore, iar în caz de neconformități majore la informarea - comunicarea către finanțator a neregulilor constatate): se efectuează vizite de monitorizare la fața locului (minim vizite pe teren la fiecare cerere de plată);

Scopul vizitei de monitorizare este de a verifica la fața locului progresul fizic (stadiul fizic) al proiectelor și acuratețea datelor înscrise în rapoartele de progres, culegerea de date suplimentare vizând stadiul implementării proiectului (probleme întâmpinate), precum și de a asigura o comunicare adecvată cu beneficiarii proiectelor (stadiul logic, alinierea la performanțele în timp, în cost și în calitate).

Monitorizarea ex post (post implementare):

Evaluarea ex post va analiza eficacitatea și eficiența programului și contribuția sa la Strategia de Dezvoltare Locală și/sau la alte strategii naționale

Se asigură că în conformitate cu prevederile articolele 67 - 79 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, operațiunea păstrează contribuția din fonduri europene, dacă timp de 3/5 ani de la încheierea proiectului aceasta nu a înregistrat modificări substanțiale, inclusiv monitorizarea îndeplinirii indicatorilor post implementare. În perioada de monitorizare ex post, se va efectua 1 vizită de monitorizare pe an, pentru fiecare proiect implementat. Urmărirea progresului implementării proiectelor la nivel de măsură, furnizarea de informații pentru raportul anual de implementare și publicarea informațiilor cu privire la concluziile etapei de monitorizare.

Monitorizarea și evaluarea va asigura implementarea efectivă și la timp a proiectelor, managementul finanțelor publice, inclusiv administrarea adecvată a resurselor proiectului, monitorizarea efectivă și evaluarea activităților și rezultatelor acestuia. În vederea aprobării rapoartelor de evaluare, în scopul efectuării plăților se va efectua auditul de către auditorul stabilit.

Atribuțiile principale, structura de organizare și principalele relații ale GAL Defileul Mureșului Superior, în conformitate cu Regulamentul de Organizare și Funcționare, art. 6 sunt următoarele:

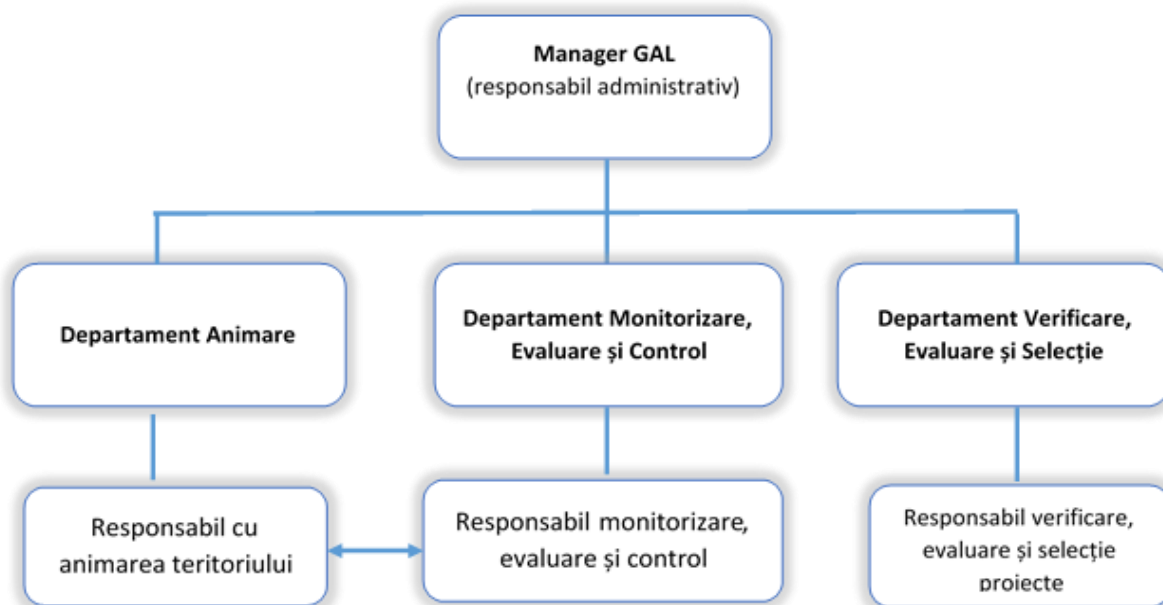
Art. 6. În exercitarea funcțiilor sale Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior are următoarele atribuții principale:

- a) implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL) a teritoriului Grupului de Acțiune Locală DEFILEUL MUREȘULUI SUPERIOR
- b) consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;
- c) conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51% din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;
- d) asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și țintelor strategiei;
- e) pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- f) primirea și evaluarea cererilor de finanțare;
- g) primirea și verificarea conformității cererilor de plată depuse, pentru proiectele selectate de GAL, cu excepția proiectelor în cadrul cărora este beneficiar.
- h) selectarea operațiunilor, stabilirea cuantumului contribuției și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- i) monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.
- j) elaborarea și implementarea proiectelor oferite de programul LEADER, Axa 19 din Programul Național de Dezvoltare Rurală;

- k) pregătirea și acordarea de asistență de specialitate persoanelor juridice și fizice locale care vor să participe depună proiecte de finanțare în interesul colectivităților locale din teritoriul grupului și în interesul personal nepatrimonial al Asociației;
- l) încurajarea inovării și modernizarea formelor tradiționale de know-how sau descoperirea de noi soluții la problemele rurale persistente;
- m) acțiuni de promovare a parteneriatelor publice-private;
- n) diversificarea activităților economice care să genereze activități multiple și venituri alternative constituite în favoarea Asociației și folosite în mod obligatoriu pentru realizarea scopului asociației;
- o) colaborarea cu alte entități pe plan național și internațional, care au scopuri similare, precum și cu alte organizații indiferent de forma de organizare care participă la programul LEADER;
- p) îmbunătățirea mediului și spațiului rural, creșterea calității vieții și diversificarea activităților economice din spațiul rural prin implementarea strategiilor integrate de dezvoltare locală;
- q) promovarea zonei Grupului de Acțiune Locală DFULEUL MUREȘULUI SUPERIOR și asocierea ei cu alte regiuni din țară și străinătate.

Structura de organizare - Componenta echipei de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală:

Pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală în mod eficient și eficace, Asociația Grupul de Acțiune Locală Defileul Mureșului Superior va avea următoarea componentă a echipei de implementare:

Conform Organigramei personalul propriu va avea în componență:

- Manager GAL (responsabil administrativ) - 1 persoană, ~~8 ore/zi~~, minim 4 ore/zi
- Responsabil cu animarea teritoriului - 1 persoană, min 4 ore/zi
- Responsabil monitorizare, evaluare și control - 1 persoană, min 4 ore/zi
- Responsabil verificare, evaluare și selecție proiecte - 2 persoane, min 4 ore/zi

- Consultați externi - dacă va fi nevoie pe parcursul implementării SDL pentru buna desfășurare a activităților

Organigrama poate suferi modificări în sensul adăugării de noi departamente sau responsabili dacă se justifică și se constată necesitatea pe parcursul implementării SDL.

Angajarea personalului se va efectua cu respectarea Codului Muncii, precum și a legislației cu incidență în reglementarea conflictului de interese.

Atribuțiile fiecărei funcții din cadrul echipei de implementare a SDL se regăsesc în cadrul Anexei nr. 8 la SDL - Atribuțiile corespunzătoare fiecărei funcții din cadrul echipei de implementare a SDL.

CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei

Pentru componenta A, Asociația GAL Defileul Mureșului Superior va avea alocată suma de: 1.678.128,74 €, calculată în funcție de numărul de locuitori ai teritoriului și suprafața acestuia astfel cum este detaliat mai jos:

Localitate	Nr. locuitori	Suprafața(km ²)	euro/locuitor * 19,84	euro/km ² * 985,37
1	2	3	4=col2x19,84€	5=col3x985,37€
Comuna Aluniș	3236	40,53	64.202,24 €	39.937,05 €
Comuna Brâncovenești	3972	87,62	78.804,48 €	86.338,12 €
Comuna Deda	4113	77,58	81.601,92 €	76.445,00 €
Comuna Ideciu de Jos	2109	42,7	41.842,56 €	42.075,30 €
Comuna Lunca Bradului	2035	310,33	40.374,40 €	305.789,87 €
Comuna Răstolița	2073	265,98	41.128,32 €	262.088,71 €
Comuna Rușii-Munți	2144	42,82	42.536,96 €	42.193,54 €
Comuna Stânceni	1450	124,56	28.768,00 €	122.737,69 €
Comuna Suseni	2253	30,64	44.699,52 €	30.191,74 €
Comuna Vătava	1987	169,43	39.422,08 €	166.951,24 €
TOTAL	25.372	1192,19	503.380,48 €	1.174.748,26 €
			1.678.128,74 €	

Valorile alocate fiecărei măsuri de finanțare au fost stabilite conform priorităților de dezvoltare identificate în urma animării teritoriului, realizării analizei diagnostic și a analizei SWOT, conform cărora ierarhizarea domeniilor prioritare pentru teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior se prezintă astfel:

Cod măsură	Prioritate teritoriu GAL pentru perioada 2016 - 2023	Sumă alocată	% din total buget
M4/6B	P1. Dezvoltarea infrastructurii de utilitate publică	400.000 €	29,80%
M2/2A	P2. Dezvoltarea sectorului agricol	300.000 €	22,35%
M6/6B	P3. Conservarea patrimoniului local și dezvoltarea turismului	202.507 €	15,08%
M7/6C	P4. 4. Îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația din teritoriul Defileul Mureșului Superior și asigurarea accesului la infrastructura de comunicații de bandă largă	150.000 €	11,17%
M3/6A	P5. Dezvoltarea sectorului non-agricol	100.000 €	7,45%
M5/6B	P6. Dezvoltarea infrastructurii sociale	80.000 €	5,96%
M8/3A	P7. Încurajarea formelor asociative	80.000 €	5,96%
M1/3A	P8. Susținerea schemelor de calitate	30.000 €	2,23%
		1.342.507 €	100%

Componenta B - Valoarea aferentă nivelului de calitate obținut în urma procesului de evaluare și selecție, va fi completată în planul financiar ulterior publicării raportului final de selecție. Planul de finanțare a fost completat conform cerințelor, și conform modelului prezentat în Ghidul Solicitantului constituind Anexa 4 la SDL.

CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL

Primirea și Evaluarea proiectelor: pentru toate măsurile, primirea proiectelor se face de către secretariatul GAL la sediul GAL Defileul Mureșului Superior afișat în anunțul de lansare a sesiunilor. Evaluarea proiectelor se realizează de către experții evaluatori din cadrul Departamentului Verificare, Evaluare și Selecție al GAL, în baza procedurilor de evaluare cuprinse în manualele de proceduri aferente.

Selecția proiectelor: Comitetul de Selecție se reunește în termen de 2 zile lucrătoare de la finalizarea Raportului de selecție în vederea verificării și validării lui. Selecția proiectelor se face aplicând regula de „dublu cvorum”, respectiv pentru validarea voturilor, este necesar ca în momentul selecției să fie prezenți cel puțin 50% + 1 din membrii Comitetului de Selecție, din care peste 51% să fie din mediul privat și societate civilă. Dacă unul dintre proiectele depuse pentru selecție aparține unuia dintre membrii comitetului de selecție, persoana/organizația în cauză nu are drept de vot și nu va participa la întâlnirea comitetului respectiv.

Rapoartele de Selecție: Ulterior verificării respectării prevederilor selecției proiectelor, Rapoartele de Selecție vor fi întocmite de secretarul comitetului, semnate de membrii și înaintate Președintelui Asociației, spre aprobare. Președintele Comitetului de Selecție aprobă raportul în termen de 2 zile lucrătoare de la primire. Cel târziu în ziua următoare avizării raportului de selecție biroul GAL postează pe site-ul GAL Raportul de selecție. În termen de 3 zile lucrătoare de la avizarea raportului de selecție, biroul GAL va notifica toți solicitanții privind rezultatele procesului de selecție. Selecția proiectelor se va face de către Comitetul de Selecție stabilit de către organele de decizie (AGA și Consiliul Director) format din 11 membri titulari și 11 membri supleanți, reprezentând diverse categorii de parteneri, astfel încât partenerii privați și sfera civilă să fie reprezentați în proporție de cel puțin 51%,

Componenta și obligațiile Comitetului de Selecție și ale Comisiei de Soluționare a Contestațiilor: comitetul de Selecție și Comitetul de Soluționare al Contestațiilor vor funcționa în baza Regulamentului de organizare și funcționare al Comitetului de Selecție (CS) și al Comisiei de Soluționare a Contestațiilor (C.S.C) aprobat printr-o Hotărâre a Adunării Generale a Asociației. Componenta celor două comitete a fost stabilită de către organele de decizie ale asociației respectiv, AGA și Consiliul Director. Conform ROFComitetul de selecție al proiectelor este format din reprezentanți ai partenerilor, persoane fizice, din Grupul de Acțiune Locală, propuse și votate de către Adunarea Generală pentru o perioadă de 2 ani. Comitetul va avea un președinte și un secretar. Componenta Comitetului de Selecție este diferită de cea a Comisiei de Contestații. Comitetul de Selecție este stabilit de către organele de decizie (AGA și Consiliul Director) format din 11 membri titulari și 11 membri supleanți, reprezentând diverse categorii de parteneri, astfel încât partenerii privați și sfera civilă să fie reprezentați în proporție de cel puțin 51%,

Comisia de soluționare a contestațiilor este alcătuită din 5 membrii: un președinte și 4 membrii. În situația în care persoana desemnată în Comitetul de Selecție sau Comisia de soluționare a contestațiilor nu poate participa, din motive obiective, la lucrările unei sesiuni de selecție, înlocuirea acesteia se face de către președinte prin convocarea supleantului care va prelua atribuțiile titularului. Dacă nici membrul supleant (al titularului) nu poate participa la întâlnire, atunci se delegă un alt membru supleant. În cazul a trei absențe consecutive ale unui membru acesta va fi exclus, urmând să fie înlocuit de supleantul său. Președintele, membrii și secretarul Comitetului de Selecție și

Comisiei de Soluționare a Contestațiilor au următoarele obligații: a) de a respecta întocmai regulile stabilite în cadrul ROF, b) de a respecta confidențialitatea lucrărilor și imparțialitatea în adoptarea deciziilor; c) de a se implica direct în promovarea programului de finanțare către potențialii beneficiari; d) de a studia rapoartele de evaluare și de a decide cu privire la proiectele care vor fi finanțate în cadrul strategiei de dezvoltare a teritoriului; e) consemnarea de către secretar în minute și rapoarte a deciziilor adoptate în cadrul CS și CSC, f) de a raporta AGA cu privire la stadiul implementării strategiei.

PARTENERI PUBLICI 40,91 %		
Partener³⁴	Funcția în CS	Tip/Observații
Comuna Suseni	Membru titular	APL
Comuna Aluniș	Membru titular	APL
Comuna Vătava	Membru titular	APL
Comuna Ideciu de Jos	Membru titular	APL
Comuna Lunca Bradului	Membru titular	APL
Comuna Stânceni	Membru supleant	APL
Comuna Rușii Munți	Membru supleant	APL
Comuna Brîncovenеști	Membru supleant	APL
Comuna Răstolița	Membru supleant	APL
PARTENERI PRIVAȚI 22,73%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
SC Bacîrcea SRL	Membru titular	S.R.L.
SC Trans Play Comprod SRL	Membru titular	S.R.L.
SC Anamaria Sport SRL	Membru titular	S.R.L.
SC FUX CONSTRUCT SRL	Membru supleant	S.R.L.
Petruț Aurel Întreprindere Individuală	Membru supleant	S.R.L.
SOCIETATE CIVILĂ 36,36 %		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații
Asociația de Ovine și Caprine CicaDrâgla	Membru titular	O.N.G.
Asociația Ansamblul Folcloric Ghiocelul Bistra Mureșului	Membru titular	O.N.G.
Asociația Cultural Artistică Sportive "Csurgo"	Membru titular	O.N.G.
Asociația Crescătorilor de Taurine Dumbrava	Membru supleant	O.N.G.
Asociația de Dezvoltare Comunitară "Deda"	Membru supleant	O.N.G.
Asociația Crescătorilor de Animale Transparența Luieru	Membru supleant	O.N.G.
Asociația Cununa Călimanilor	Membru supleant	O.N.G.
Asociația Întreprinzătorilor Particulari Lunca Bradului	Membru supleant	O.N.G.
PERSOANE FIZICE RELEVANTE (maxim 5%) 0%		
Partener	Funcția în CS	Tip/Observații

Conform celor de mai sus Comitetul de selecție este reprezentat procentual de: parteneri privați și societate civilă în proporție de **59,09%** (depășind procentul de 51% conform Manualului de Procedură) și de parteneri publici **40,91%**

³⁴ Nu se vor nominaliza persoanele desemnate, fiind menționate numai entitățile care vor face parte din Comitetul de Selecție, cu excepția persoanelor fizice ce au calitatea de parteneri

CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale

Întreg personalul care face parte din GAL, atât managerul împreună cu celelalte posturi de conducere dar și personalul de execuție, prin activitățile pe care le vor desfășura atât în cadrul GAL cât și în afara acestuia, nu trebuie să lezeze în nici un fel interesele GAL-ului. Așadar, GAL va institui următoarele mecanisme de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale:

1. Elaborarea de reguli și proceduri care să asigure respectarea principiilor stabilite de legislația națională OUG 66/2011. În acest sens s-a elaborat Regulamentul de Organizare și Funcționare, în cuprinsul căruia sunt descrise regulile generale în materia conflictului de interese, conflictele de interes și incompatibilitățile care pot să intervină pe parcursul implementării SDL, precum și mecanismele de evitare acestora.

2. Informare: personalul de conducere va informa personalul executiv cu privire la situațiile de conflicte de interese și incompatibilități și va aduce la cunoștința acestora R.O.F.. GAL va informa beneficiarii cu privire la evitarea conflictelor de interese.

3. Aplicarea regulilor și procedurilor în materia conflictelor de interese: Conform Art.28. Asociația GAL are obligația respectării regulilor generale în materia evitării conflictului de interese precum obligația pregătirii și evaluării profesionale personalului propriu; luării tuturor măsurilor necesare prevenirii neregulilor și fraudelor; implementării corespunzătoare și la timp a recomandărilor formulate de organisme de control și audit intern și extern, naționale și europene; întreprinderii măsurilor necesare pentru a se asigura atât de rezonabilitatea valorilor cuprinse în bugetele orientative din contractele/acordurile/ordinele/deciziile de finanțare, de realitatea, analiza rezonabilității valorilor cuprinse în bugetele orientative care vor sta la baza contractelor/acordurilor/ordinelor/deciziilor de finanțare. Totodată cf. Art. 32. (1) din ROF persoanele care participă direct la procedura de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare sau a programelor în cadrul unei proceduri de selecție, precum și cele implicate în procesul de verificare/aprobare/plată a cererilor de rambursare/plată prezentate de beneficiari sunt obligate să depună o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că nu se află în niciuna dintre situațiile prevăzute la art. 30 și 31 din ROF. (2) În situația în care, în cursul procedurii de verificare/evaluare/aprobare, aceste persoane descoperă sau constată o legătură de natura celor menționate la art. 30 și 31 din ROF acestea sunt obligate să o semnaleze și să înceteze de îndată să participe la procedura de verificare, evaluare sau aprobare. (3) Persoanele implicate în elaborarea proiectelor nu pot fi implicate în procesul de selecție sau de aprobare a acestora.

4. Verificare, monitorizare - personalul de conducere va institui mecanisme specifice și eficiente pentru a monitoriza și a detecta orice încălcări ale normelor privind conflictele de interese și să aplice sancțiuni corespunzătoare. Acesta trebuie să stabilească un lanț clar de responsabilități, precum și mecanisme eficiente de control. Conform organigramei și fișelor de post, GAL va asigura o separare adecvată a responsabilităților pentru garantarea transparenței în procesul decizional și pentru a evita orice conflict de interese.

ANEXE

- ❖ Anexa 1 - Acord de parteneriat + HCL / alte documente justificative;
- ❖ Anexa 2 - Fișa de prezentare a teritoriului;
- ❖ Anexa3 - Componenta parteneriatului;
- ❖ Anexa 4 - Plan de finanțare;
- ❖ Anexa 5 - Harta administrativă și geografică a teritoriului;
- ❖ Anexa 6 - Documente justificative privind animarea
- ❖ Anexa 7 - Documente justificative ale membrilor parteneriatului
- ❖ Anexa 8 - Atribuțiile corespunzătoare fiecărei funcții din cadrul echipei de implementare a SDL;
- ❖ Anexa 9 - Aviz de conformitate emis de ADI ITI DD (pentru parteneriatele din teritoriul acoperite de SIDD DD) - Nu este cazul